

UNIVERSITAT DE VIC
UNIVERSITAT CENTRAL
DE CATALUNYA

Dues visions sobre la transició de primària a ESO segons els alumnes i exalumnes del Roure Gros

**Parlem amb alumnes de sisè de primària perquè ens
ofereixin una visió de futur i amb alumnes de tercer
d'ESO perquè ens expliquin les seves vivències durant la
transició a l'educació secundària**

Treball de Final de Grau en Mestre d'Educació Primària

Joan Casellas Pujol

4t curs del Grau en Mestre d'Educació Primària

Menció d'interdisciplinarietat en els projectes

Curs 2018 - 2019

Tutor/a: Joan Callarisa Mas

Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya

Vic, 17 de maig del 2019

Agraïments

Aquest Treball de Final de Grau no ha set possible gràcies a una sola persona., sinó a la unió de centres educatius com l'escola pública de primària El Roure Gros, l'Institut de Grub i la Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya. Tots, han posat en joc la seva predisposició a col·laborar i això ha fet que aquest treball pogués tirar endavant.

Però en una part tan important com els agraïments, no voldria quedar-me en una visió tan generalista. A l'escola El Roure Gros, agraeixo la flexibilitat horària que se'm va donar des de de cicle inicial, per poder dur a terme els grups de discussió durant les hores de pràctiques. Agraeixo a cicle superior la total disposició i implicació a col·laborar en el projecte i l'agilitat per reunir els/les alumnes per poder-nos organitzar. I per suposat, a tots als infants que també van mostrar unes ganes immenses de participar en el grup de discussió que organitzava.

L'institut de Grub, també es va implicar i també van decidir ajudar-me i facilitar-me tot allò que necessités. En aquest cas vull agrair la tasca al director del centre i al cap d'estudis, que van fer tot el possible per trobar les dates que jo sol·licitava, però també a totes i tots els professionals que van facilitar que em pogués reunir amb els alumnes de 3r d'ESO de l'institut, als quals també els dec l'agraïment per la participació en el projecte.

També vull agrair al meu tutor de TFG de la Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya, Joan Callarisa, l'ajuda, el guiatge i l'acompanyament al llarg d'un treball inhòspit i ple de dubtes, que ell, molt fàcilment, m'ha anat resolent per tirar endavant la meva investigació.

I per acabar, un enorme agraïment a familiars i companys i companyes de Grau, que també han hagut de patir l'elaboració d'aquest Treball Final de Grau de manera directe o indirecte, ja sigui donant-me un cop de mà o escoltant-me.

Resum

Aquest estudi busca descobrir una doble visió de la transició de la primària a la secundària, tractada des d'un punt de vista emocional. Per una banda, s'analitzen cinc casos concrets d'alumnes que estan cursant sisè de primària, als quals se'ls demana quines emocions els desperta la transició a la secundària. I per altra banda, cinc casos d'exalumnes de la mateixa escola, que ara cursen tercer d'ESO, als quals se'ls demana, des d'un punt de vista emocional, com han viscut la seva transició a la secundària. La peculiaritat d'aquest estudi és que tots els alumnes que en formen part han començat les seves relacions educatives a la mateixa escola, destacada per un projecte singular. Per tant, l'estudi busca conèixer l'adaptació dels estudiants participants a l'educació més rutinària i sistemàtica que es pot dur a terme a qualsevol institut de Catalunya.

Paraules clau: educació, primària, secundària, transició, canvi, emocions,

Abstract

This study seeks to discover a double vision of the transition from primary to high school, treated from an emotional point of view. On the one hand, we have five specific cases of students who are attending sixth of primary. They are asked about the emotions they feel thinking on the transition to the secondary school. On the other hand, we have five cases of students from the same school, but they now are studying third grade of ESO. They are asked, from an emotional point of view, their memories about the transition to high school. So the peculiarity of this study is that all the students came from the same school, highlighted by a singular project. Therefore, the study seeks to know the adaptation of participating students to the most routine and systematic education that can be carried out in any institute of Catalonia.

Key words: education, primary, secondary, transition, change, emotions.

Taula de continguts

1. Introducció	6
2. Justificació de la recerca	8
3. Objectius generals i específics.....	10
4. Marc teòric.....	11
4.1. La transició educativa	11
4.1.2. La transició de l'educació primària a l'educació secundària	16
5. Contextualització dels centres educatius	25
5.1. Contextualització de l'escola de primària El Roure Gros.....	25
5.2. Contextualització de l'Institut de Gurb.....	28
6. Apartat metodològic.....	32
6.1. Pregunta i objectius de la recerca	32
6.2. Metodologia de recerca	33
6.3. Dades obtingudes en la investigació.....	44
6.4. Aspectes ètics.....	46
7. Conclusions.....	48
8. Bibliografia	53
9. Annexos.....	56
9.1. Annex1. Transcripció del grup de discussió Escola de primària el Roure Gros	56
9.2. Annex 2. Transcripció del grup de discussió Institut de Gurb.....	64
9.3. Annex 3. Dibuixos que representen la transició de primària a secundària segons els alumnes de primària de El Roure Gros.....	74
9.3.1 - Annex 3.1. Dibuix del Subjecte 1	74
9.3.2 - Annex 3.2. Dibuix i anotacions del Subjecte 2	75
9.3.3 - Annex 3.3. Dibuix i anotacions del Subjecte 3	76
9.3.4 - Annex 3.4. Dibuix del Subjecte 4	77
9.3.5 - Annex 3.5. Dibuix del Subjecte 5	78

9.4. Annex 4. Dibuixos que representen la transició de primària a secundària segons els alumnes de secundària de l'Institut de Gurb.....	79
9.4.1 - Annex 4.1. Dibuix i anotacions del Subjecte 1	79
9.4.2 - Annex 4.2. Dibuix i anotacions del Subjecte 2	80
9.4.3 - Annex 4.3. Dibuix del Subjecte 3	81
9.4.4 - Annex 4.4. Dibuix i anotacions del Subjecte 4	82
9.4.5 - Annex 4.5. Dibuix del Subjecte 5	83
Annex 4 – Objectius d'Educació primària – Currículum Educació Primària.....	84
Annex 5 – Objectius d'Educació Secundària – Currículum Educació Secundària	87
Annex 6 – Investigació qualitativa	89
Annex 7 – Consells per millorar la transició educativa a la Secundària	91

1. Introducció

El que es presenta a continuació és un Treball Final de Grau (TFG) dut a terme pel Grau de Mestre d'Educació Primària a la Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya. El títol d'aquest és: Dues visions sobre la transició de primària a ESO segons els alumnes i exalumnes de El Roure Gros.

A través d'aquest estudi es busca parlar, escoltar i preguntar a alumnes de sisè de primària de l'escola El Roure Gros perquè ens ofereixin una visió de futur sobre com esperen que sigui la seva transició a l'educació secundària, tractat des d'un punt de vista emocional. A part, també es busca fer el mateix exercici amb exalumnes de El Roure Gros, que actualment estan cursant tercer d'ESO a l'Institut de Grub perquè ens expliquin les seves vivències i experiències, centrades en les emocions, que van sentir durant la seva transició a l'educació secundària.

Així doncs, l'objectiu principal del treball està centrat en l'estudi de la transició de l'educació primària a l'educació secundària entre l'escola de primària El Roure Gros cap a l'Institut de Grub, tractat des d'un punt de vista emocional, que obligatòriament estarà relacionat a les vivències dels deu subjectes d'estudi seleccionats per a la realització del treball.

Aquest TFG està fragmentat en sis apartats. Primerament la justificació de la recerca proposada, on es justifica l'elecció del tema i la manera com s'ha dut a terme. El marc teòric, on s'exposen punts de vista de diversos autors sobre la transició de la primària a la secundària, l'autodefinició de l'escola en la qual està centrada l'estudi a partir d'articles i el seu propi Projecte Educatiu de Centre i l'estudi de les emocions a partir del dibuix, com a tècnica utilitzada per comprendre millor les interpretacions dels alumnes participants.

Acte seguit, en el marc metodològic, es tenen en compte la pregunta i els objectius de recerca, la perspectiva metodològica emparada, on s'expliquen les raons de la utilització del grup de discussió com a eina per duu a terme el marc metodològic del treball i els aspectes ètics que s'han tingut en compte a l'hora de realitzar aquest treball. En l'apartat de conclusions, es dóna resposta a la pregunta de recerca i el grau d'assoliment dels objectius, en funció dels resultats obtinguts durant la recerca educativa i a les limitacions i les perspectives de futur. Acte seguit es cita tota la bibliografia utilitzada per a la realització del treball. I per acabar, s'adjunta tota aquella informació complementària utilitzada als annexos.

2. Justificació de la recerca

En aquest apartat es justifica la raó per la qual he decidit triar aquesta investigació com a proposta pel meu Treball Final de Grau. Per començar, voldria dir que la idea a la qual avui m'enfronto, és diferent a la idea inicial que tenia. Des d'un inici, tenia clar que volia centrar-me en l'alumnat de l'escola El Roure Gros per analitzar el salt que aquests nens i nenes feien a la secundària, degut al projecte tan singular que es duu a terme en aquesta escola. Però al principi, volia tractar amb alumnes que haguessin anat a diferents instituts de la comarca. Aquest fet era molt idíl·lic, però no vaig tenir en compte la feina que suposava, tenint en compte el temps i els recursos que tenia. Per això, durant la primera reunió amb el meu tutor, en Joan Callarisa, em va guiar cap a la idea de centrar-me en un cas més concret, però sense abandonar la meva preferència inicial. Aquest va ser el moment en que vaig decidir centrar-me en deu estudiants, cinc de El Roure Gros i cinc de l'Institut de Grub, analitzant així, una escola i un institut, fet que em va simplificar l'estudi.

Centrant-nos en la justificació de la selecció, podríem dir que està dissolta entre una elecció personal i professional. En el meu cas tinc un gran record de la meva transició a la secundària, però en tinc un de no tan bo respecte la transició al batxillerat. Recordo que vaig patir, em va costar i vaig haver d'adaptar-me per no quedar-me endarrere i abandonar. Per tant, aquest fet adaptat als meus estudis actuals, Mestre d'Educació Primària, el salt educatiu més proper és a la secundària, per això he volgut conèixer més de prop les seves pors i dubtes. A part, recentment un familiar proper ha hagut de fer la transició de El Roure Gros a l'Institut de Gurb i això m'empeny a contrastar la seva experiència amb altres casos similars. Com he dit, també hi ha una vinculació professional. Durant la meva primera estada de pràctiques vaig tenir la sort d'estar amb alumnes de cicle superior i sovint parlàvem sobre aquest salt i sobre com els afectava a nivell emocional. Els comentaris que ells feien mostraven una incertesa tant gran que des d'aquell moment vaig decidir que aquest seria el meu objecte d'estudi.

Per últim, penso que és vital poder triar un tema que em motivi, ja que fa que la feina sigui més fàcil i al mateix temps resolgui un dubte en el qual he estat encuriósit durant anys. Per això, cal agrair a la Universitat que m'hagi permès escollir el tema que jo he volgut i que no m'hagi intentat conduir cap a una versió més còmode, sinó cap on jo volia dirigir-me.

3. Objectius generals i específics

Abans de començar amb la fomentació teòrica i endinsar-me la part més objectiva d'aquest treball, vull destacar els objectius generals i específics en els quals em baso per emprendre aquesta recerca.

Objectiu general:

- Comprendre la visió, des d'un punt de vista emocional, d'alumnes i exalumnes de El Roure Gros en un moment de transició educativa de primària a secundària.

Objectius específics:

- Comprendre les principals pors que tenen els estudiants de primària a l'hora de pensar el salt d'etapa a la Secundària.
- Comprendre quins factors poden general les pors més habituals que tenen els alumnes en època de transició educativa a la Secundària.

4. Marc teòric

El marc teòric en aquest treball és un recull d'informació que considero necessària per comprendre com es pot sentir un infant en un moment de transició educativa. El context sobre el qual es dona aquesta transició educativa, l'escola El Roure Gros i l'Institut de Gurb. I algunes estratègies per comprendre millor com els infants mostren les seves emocions, ja sigui a través del dibuix o en general. Per tant, al llarg d'aquest apartat es podran descobrir aquells conceptes claus que han fet possibles la part metodològica i conclusiva del treball.

Per començar, cal dir que tots els estudis, opinions i resultats mostrats en el marc teòric estan referenciats sota el nom de diversos investigadors educatius que s'han utilitzat per constituir la següent estructura: La transició educativa (4.1), La transició educativa de l'educació primària a la secundària (4.1.2)

4.1. La transició educativa

En aquest apartat es vol parlar sobre la transició educativa en general, passant pel salt d'educació infantil a primària, fins a totes les transicions que ens podem trobar al llarg de la nostra vida infantil i adulta. Amb això es busca arribar a un primer contacte sobre què significa canviar d'etapa educativa i reflexionar sobre com ho viuen els infants. Per fer-ho s'utilitzaran una sèrie d'autors amb idees diverses sobre el que pot significar aquesta transició.

Per començar, abans de situar les opinions i estudis dels referents teòrics sobre la transició educativa, cal parlar sobre la transició vista des d'un punt de vista genèric del terme. Per fer-ho aprofitaré una tesis doctoral de Rodríguez (2016) on cita diversos autors que exposen el seu punt de vista sobre el significat de transició.

Segons Schlossberg, N.K (citada a Rodríguez, 2016) la transició "suposa un esdeveniment o situació de la vida" [...] "que requereix una modificació en les conductes o relacions mantingudes fins al moment." (Rodríguez, 2016) És a dir que

el subjecte que transiti haurà de progressar en les seves habilitats generals per poder-se adaptar al procés de canvi, donant així gran part de la responsabilitat al subjecte i no al entorn al qual es transita.

Després, Rose, (citada a Rodríguez, 2016) ens pot servir per complementar la definició de Schlossberg dient que “la transició és un estat intermedi que pateix la influència de la situació precedent i prefigura la situació futura.” (Rodríguez, 2016) Per tant, en funció de com sigui el procés d’adaptació a la transició, aquest podrà definir les relacions que establim amb el nou entorn en un futur.

Per tancar aquest apartat de definicions, Gimeno (citada a Rodríguez, 2016) ens ofereix una definició de caire més poètic i metafòric dient: “El pas per la vida és el pas per un paisatge canviant, més o menys ric, monòton i sorprenent; és un viatge que en part l’escollim i en part sorgeix i a vegades se’ns imposa.” (Rodríguez, 2016) Aquesta definició, ens serveix per acabar de fer-nos una idea sobre què significa la paraula transició i si ajuntem les propostes dels tres autors ens quedem amb la idea que per fer una transició cal progressar, veure com fem aquesta progressió perquè no ens porti conseqüències negatives en un futur més o menys proper. També cal saber que estarem exposats a situacions de transició de manera voluntària, aleatòria o imposada.

Per focalitzar-nos més en la transició, Brammer (citada a Rodríguez, 2016) anomena unes fases que es segueixen en qualsevol moment de transició. Comença dient que “en la primera fase s’experimenta confusió i desassossec emocional” acte seguit, una segona fase centrada en “un període d’acomodació amb un recolzament institucional” que s’acaba superant amb “l’abandonament dels valors antics i l’assumpció dels nous, en un renovat estat d’il·lusió i de seguretat.” (Rodríguez, 2016) Acte seguit, l’autor matisa que en funció de la tipologia de transició aquestes etapes poden variar a nivells d’intensitat i durabilitat.

Seguint amb la definició i les diferents característiques de la paraula transició Rodríguez ens fa un recull dels diferents tipus de transició que ens podem trobar al

llarg de la vida, amb una breu explicació sobre allò més important de cada una. A continuació s'exposa una taula amb el llistat presentat per l'autora i la seva definició.

Transició d'escola a escola	Denominada inserció acadèmica. Dirigida a desenvolupar actituds i competències que es requereixen per la vida i per duu a terme la tasca laboral a través d'itineraris formatius que possibiliten la obtenció d'una capacitació acadèmica o professional.
Transició de l'escola a la feina	És el trànsit del període formatiu a la vida laboral. Les característiques de la societat actual, els desajustos entre l'educació i la feina, la versatilitat laboral, incideixen en l'experiència de transicions d'anada i tornada a la feina. La societat amb freqüència critica la falta de vinculació de l'educació amb la seva feina.
Transició de feina a feina	És el trànsit des de l'etapa d'iniciació professional a la consolidació laboral, el que és possible, amb la realització i implementació d'accions dirigides al respecte. Es produeix en plena vida activa. [...] s'expressa a través d'un ascens o un canvi de feina. En aquesta etapa s'acostuma a produir la crisi a la meitat de la carrera o plantejaments sobre nous reptes, estancament, ascens, entre d'altres.
Transició de família a família	Es refereix al pas des de la família dels pares a la nova família formada gràcies a la autonomia econòmica i laboral. És el trànsit a la vida adulta en general a la vida activa.
Transició del treball al abandonament professional	Les persones passen a una altra etapa de la vida adulta com la jubilació i el temps lliure. En aquesta etapa l'oci o temps lliure ocupen gran part de la vida de la persona, per això, sol requerir d'ajuda per planificar-se què fer.

Font: Rodríguez (2016)

Com podem veure a la taula extreta de l'article de Rodríguez (2016) hi ha molts moments en que ens trobem en situacions de transició que poden suposar un trasbals en les nostres vides. Però l'autora encara afegeix una cosa més, distingint tres moments que es donen durant un procés de transició. "Abans, durant i després." (Rodríguez, 2016) Segons l'autora, l'abans està situat en el context on es situa el subjecte abans del canvi d'etapa. El durant, el defineix com el moment de "transició i acomodació a la nova situació." (Rodríguez, 2016) I el després, és el moment on s'adquireix una estabilització a la nova situació. Tal com hem vist amb els comentaris d'altres autors, aquests moments que destaca Rodríguez no són mesurables i fàcilment identificables, ja que en funció de la persona i la tipologia de transició poden esdevenir d'intensitat i durabilitat diversa.

Després de veure diferents definicions sobre el mot transició i les seves característiques, passem a centrar-nos en la transició educativa. Cal dir que és quelcom complicat, un moment de canvis importants a tots els nivells que ens obliguen a evolucionar i canviar el ritme per poder-nos adaptar, i així no quedar-nos endarrere. Tal com explica San Fabián (citada a Ruiz, 2010) "Les transicions son [...] un conjunt d'escales o nivells que responen a la pròpia organització del sistema educatiu" aquests poden fer canviar els horaris, l'organització interna de les classes, de mestres, fet que pot provocar segons Ruiz "un moment de crisi." (Ruiz, 2010)

Seguint amb el mateix fil, Gairín (2005) torna a recalcar els fets citats per San Fabián, dient que les transicions educatives suposen "un canvi de context, normatiu i d'orientació de la formació." (Gairín, 2005) Però ell, ho veu d'una manera diferent, per això explica que "lluny de considerar-los un problema, es possible entendre'ls com una oportunitat perquè l'estudiant aprengui a adaptar-se a la diversitat i a establir noves relacions." (Gairín, 2005). De totes maneres, tot i la seva visió, Gairín, al seu article recalca la importància de programar una bona coordinació per facilitar dita transició, aconseguint així "una major coherència entre els processos d'intervenció formativa." (Gairín, 2005)

En un nou article, San Fabián (s/d), citat anteriorment per Ruiz, igual que Gairín, també dona una perspectiva de superació i adaptació dient que “és important afrontar les transicions des d’una perspectiva positiva, considerant-les una oportunitat d’aprenentatge i creixement.” (San Fabián, s/d) El reforçament d’aquesta idea ens planteja un escenari més positiu, però tot i això dins del mateix article, San Fabián comenta que “no s’ha d’oblidar que la independència es una meta progressiva” (San Fabián, s/d) referint-se les transicions educatives.

Una altra opinió propera a les citades anteriorment és la de Pallisera (Citat a Rodríguez, 2016) Ell descriu la transició educativa com un “Procés que condueix a que cada persona arribi al màxim nivell d’independència possible en funció de les seves necessitats i capacitats.” (Rodríguez, 2016) Donant així de nou, la responsabilitat a l’infant per adaptar-se als requeriments de la nova etapa educativa.

Un altre punt de vista, és el comentari de Marchesi y Pérez (Citat a Isorna, 2013), on destaquen que “la eficàcia i l’èxit de les escoles”, referint-se a la transició educativa, “depenen de les característiques que defineixin el centre escolar, així com l’esforç compartit per tota la comunitat educativa.” (Isorna, 2013) Com es pot veure, Isorna prefereix advocar a favor de duu a terme una dinàmica de centre que faciliti les transicions educatives i no donar tota la responsabilitat a l’infant perquè ell s’adapti a la transició.

Després de rebre els comentaris dels diferents referents teòrics sobre la transició educativa, a mode de síntesi, ens quedem amb la idea que, per una banda, els infants tenen una gran part de responsabilitat per superar aquest moment de canvi i crisis, idea molt reforçada per la gran majoria d’autors consultats. Però per altra banda, alguns autors també aposten a favor de la formació de professorat i dels centres per facilitar aquesta responsabilitat de l’infant i fer de les diferents transicions educatives un salt més planer i assequible per un percentatge més elevat d’educands.

4.1.2. La transició de l'educació primària a l'educació secundària

Aquest punt secundari, inclòs dins el títol de la transició educativa, ens serveix per centrar-nos més en l'objecte d'estudi. Per tant en aquest espai del treball ens centrarem només en una etapa de transició, de l'educació primària cap a l'educació secundària. Per fer-ho s'utilitzaran, pràcticament, els mateixos autors que el punt anterior, fet que ens servirà per no fugir de les idees estructurades en l'apartat passat i seguir una línia coherent.

Per introduir aquest punt és necessari que entenguem que la transició de primària a secundària segueix sent un moment de crisi per la gran majoria d'estudiants. Aquest fet, segons San Fabián (s/d) és degut a que els infants fan el salt a una edat massa curta i perquè "no existeix un tall o selecció prèvia per succeir entre dues etapes d'educació obligatòria." (San Fabián, s/d) Per tant, tots els alumnes, sense excepció, estan obligats a fer aquest salt independentment de la seva situació personal, econòmica i social. Per aquest motiu, ens podem trobar casos nombrosos d'alumnes que no estiguin preparats per transitar cap a l'educació secundària degut a la seva situació personal.

El que hem de tenir clar és que la ESO és una etapa educativa diferent i nova respecte la primària i que hi ha forces canvis a nivell estructural, relacional, actitudinal i de transició de continguts. Isorna al seu article fa un recull, de diferents autors, sobre els canvis que deriven de la transició de l'educació primària a l'educació secundària. En aquest llistat que es presenta a continuació hi ha idees de Castro, San Fabián, Mc Gee, Ward, Gibbons, Harlow, Gimeno, Smith, Anderson, Jacobs, Schramm, Splittgerber i Gairín, tot citat a Isorna (2013) Els canvis són els següents:

- Normalment tenen major distància de casa al centre educatiu
- Major tendència a la disminució de l'autoconcepte en l'alumne degut precisament a que passa de tenir un status superior durant el sisè curs (Els

- majors de l'escola) a un inferior al primer grau de la ESO (són els menors de l'institut).
- S'acostuma a experimentar un decreixement de les notes, especialment si es comparen amb les obtingudes durant el sisè curs.
 - Es produeixen canvis en les relacions socials (companys nous, conserges, cuiners, conductors d'autobús, etc.) com a producte del pas a una institució a una altra.
 - Canvi de clima institucional, relacionat amb aspectes de volum de la institució, com de relacions, mecanismes de regulació i autocontrol.
 - L'alta capacitat cognitiva que emergeix en els adolescents, no es relaciona amb les estratègies d'aprenentatge que utilitzen els professors, caracteritzades per ser de baixa demanda cognitiva.
 - Canvi de metodologia didàctica: a la ESO tenen més pes les exposicions del professor, el llibre de text i l'aprenentatge memorístic, predomina un sistema de treball on el grup realitza la mateixa activitat a la vegada, els professors es mostren més distants.
 - La relació amb els professors canvia degut a l'augment de les matèries del currículum i l'estructura mateixa del sistema de la ESO, el qual exigeix en certa mesura que els estudiants siguin valorats d'acord amb les seves destreses.
 - Els continguts s'intensifiquen a l'igual que el número de matèries i amb això la quantitat d'hores que els estudiants han d'invertir per fer les tasques assignades.
 - La metodologia que s'utilitza a les aules, reflexa un abordatge poc integrador i molt separat de les matèries, el que provoca que l'estudiant es desmotivi.
 - A més de disminuir l'interès per les activitats acadèmiques i augmentar l'interès per les no acadèmiques com per exemple: els esports, música i xarxes socials.

Font: Isorna (2016)

Després de veure aquest llistat ens adonem que les escoles poden ser molt diferents respecte els instituts. Però cal dir que aquesta llista generalitza una sèrie de casos que poden o no donar-se. Però en el cas de donar-se, Sacristán comenta que es “deuen en gran mesura a les diferències que existeixen entre la cultura escolar i la cultura de la secundària.” (Sacristán, 1997) Per això voldria compartir una taula que Isorna (2013) adapta de l’opinió de Gimeno, per explicar aquestes diferències culturals entre els dos organismes d’educació.

Educació primària	Educació secundària
Currículum és integrador.	Currículum més especialitzat, específic.
Model d’organització comunitari.	Model d’organització burocràtic.
Generalment els alumnes tenen entre 1 i 4 professors.	Augmenta el número de docents, d’acord amb les matèries del currículum aproximadament 12-13.
Tasques assignades i desenvolupades en el propi centre amb el seguiment per part del docent.	Tasques per casa menys específiques “estudieu el tema...”, major número de treballs en grup.
Clima escolar més personal degut a que el docent té menys quantitat d’alumnes per aula.	El clima de relació personal alumne-professor a l’aula és més distant. El número d’estudiants que atenta un professor de ESO pot estar entre 200-400 per curs acadèmic.
Major contacte entre els pares i professors.	Disminueix el contacte amb els pares de família i se li assigna aquesta labor al tutor o a l’orientador del centre.
Seguiment més directe per part del professor sobre l’estudiant.	Necessitat de major autocontrol per part de l’estudiant.
Cercle d’amistats controlats pels pares i lligats al centre amb l’objectiu de jugar.	Cercle d’amistats més tancat. Dependència “afectiva” major del grup.
Major proximitat del centre a la seva casa. Menor carga horària.	Major distància des del centre a casa seva, més carga horària y més temps fora de casa.

Font: Isorna (2016)

Després de veure la taula, podem seguir veient les nombroses diferències que hi ha entre els dos centres educatius. Per resumir-ho, San Fabián fa servir la següent frase: “La cultura dels centres de secundària s’allunya de l’ordre expressiu per centrar-se en l’ordre instrumental” (San Fabián, s/d) Amb això ens explica que els alumnes hauran de fer una evolució i instrumentalitzar molts processos per poder adaptar-se a la nova etapa d’educació secundària.

A part, seguint amb la literatura, Ruiz exposa que tot i regular-se des d’un mateix sistema educatiu, “ Ambdós nivells s’estructuren amb marcades diferències, el que exposa a l’estudiant [...] en un marc de creences i temors en relació a aquest pas, per això experimenta regressions i progressions en el procés.” (Ruiz, 2010) Com podem veure l’autora també recolza la idea de que les etapes tenen moltes diferències i al mateix temps mostra inconformitat amb aquest salt, quan diu que les dues etapes provenen d’un mateix òrgan i haurien de mostrar un grau de continuïtat més elevat.

Però els que viuen aquest salt són els infants, sers plens de dubtes, por i preocupacions que s’han d’enfrontar a una transició obligada pel sistema. Seguint amb Ruiz, al seu article ens mostra un llistat de possibles por i preocupacions que poden tenir els infants durant la transició a la secundària.

- No poder confrontar adequadament la situació que comporta passar de ser els nens grans de la primària a ser els més joves de la secundària.
- Sentir-se perduts.
- Més professors.
- No tenir hores lliures.
- Implicació reduïda del pare en la seva nova vida.
- No conèixer altres persones.
- Organitzar els seus horaris.
- Haver de fer més tasques.
- Desconèixer el lloc, especialment, quan existeix trasllat d’institució.
- Agafar l’autobús per tornar a casa.

- Recordar quina és la següent classe o matèria que rebran.
- Seguretat personal, especialment quan existeixen persones violentes.

Font: Ruiz (2010)

El llistat mostra una sèrie de pors força habituals entre els infants, però n'existeixen d'altres que poden tenir-ne de diferents i d'altres que poden no tenir-ne. Isorna, al seu article també es centra en aquests infants que es mostren més predisposats al canvi i no mostren, de manera tan evident, les seves pors i preocupacions. Ell explica que aquest tipus d'educands mostren "major quantitat d'estratègies d'adaptació a situacions noves i de socialització", fet que el fa reflexionar sobre "la importància de dotar d'habilitats socials als alumnes per la transició." (Isorna, 2013) Com ja hem vist en anterioritat, no tot és responsabilitat de l'infant, la figura de l'educador i la metodologia de treball de l'escola, també pot ser clau perquè el moment de crisi, associat a la transició a la secundària, sigui més passatger, assequible i natural.

De totes maneres, encara que els mestres i centres es focalitzin en que aquest pas sigui pràcticament insignificant, cal veure la situació particular que estan vivint els infants a l'edat de 11-12 anys, moment en el que es dona la transició. Segons Isorna estan en un moment d'evolució, es troben a l'etapa de la pubertat, moment de canvi d'etapa evolutiva, hormonal i per conseqüència social. Isorna al seu article diu que "aquesta etapa evolutiva coincideix amb l'inici del desenvolupament de l'autonomia, especialment, en relació en la seva pròpia família." (Isorna, 2016) Això ens mostra que no només existeixen canvis a nivell educatiu, sinó que també es produeixen canvis a nivell individual de cada alumne.

Alguna opinió més relacionada amb el moment evolutiu que es troben els infants és la de Berlinger (citada a Ruiz 2010) ell contextualitza dient que l'inici de la secundària pot ser un moment estressant, ja que es passa d'un ambient molt protector a un altre de més lliure amb un seguiment menys exhaustiu. Això lligat al moment evolutiu que es troben els infants, l'adolescència, pot accentuar molts més problemes com l'impacte que té el canvi d'escola, el canvi d'estatus, entre d'altres.

Tot i els problemes amb els que es poden topar els infants en aquesta etapa de transició, hi ha forces referents teòrics que intenten donar solucions o plans de millora per fer-els-hi el salt més còmode i progressiu. En general, es proposen dues vies de millora, una fa referència als centres escolars, tan escoles de primària com instituts, i l'altra intenta assessorar les famílies per acompanyar els infants en aquesta etapa vital.

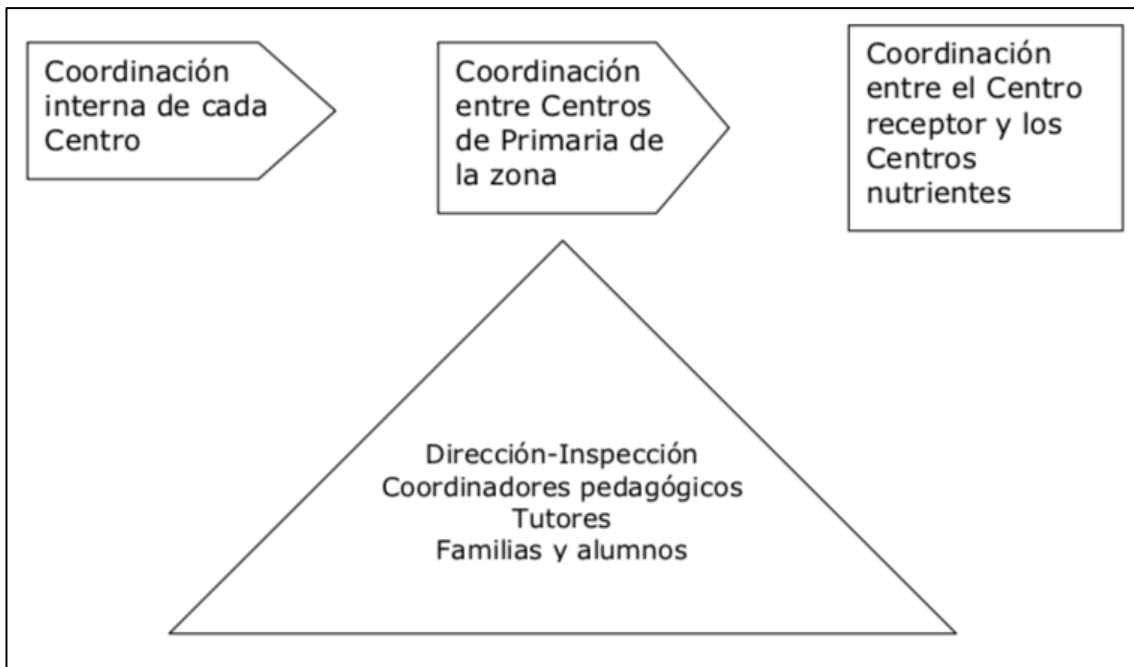
Centrant-nos en tot allò que poden fer els centres educatius per facilitar la transició de primària a secundària, Antúnez (2005) ens explica un primer pla d'acció, la col·laboració. Abans de poder col·laborar entre institucions, caldrà acordar allò que es considera col·laboració i com es vol fer. L'autor explica que abans de començar cal assumir una responsabilitat, ja que l'acció que es vol duu a terme prové d'un principi de voluntarietat, no d'obligatorietat. També ha d'estar "obert a la participació de tots els estaments de la comunitat educativa" sense que existeixi un "predomini per part d'un dels dos agents" i amb una relació de "lleialtat i confiança recíproca". (Antúnez, 2005) Complir aquests punts presentats per l'autor, facilitaran la comunicació i es podrà arribar a acords amb més facilitat.

Després d'aconseguir una col·laboració positiva, segons San Fabián caldrà, per part del centre, la creació de "veritables equips d'ensenyament. [...] La col·laboració professional ha de tenir com a objectiu evitar l'aïllament i la sobrecarrega de feina, així com millorar l'eficàcia." (San Fabián, s/d) Recapitulant, primer caldrà buscar un bon equip amb qui pugui col·laborar i després es podran començar a tractar els diversos temes relacionats amb la transició educativa de l'educació primària a la secundària. Per aconseguir-ho, el mateix San Fabián proposa la creació d'una "estructura que coordini els esforços dels diferents agents educatius, començant per els de tipus institucional" (San Fabián, s/d) i així poder establir un Projecte Educatiu de Zona, que podria tenir els següents àmbits:

- La coordinació curricular per àrees (metodologies de treball, criteris d'avaluació, etc.)
- La orientació del tutor/a

- La convivència
- El tractament de la diversitat
- La relació amb l'entorn
- Els recursos i instal·lacions compartides
- Els òrgans de coordinació de la zona
- El pla de coordinació de la zona

Font: San Fabián (s/d)

Font: San Fabián (s/d)

Però no només cal formar els centres educatius, sinó que es pot integrar a les famílies dels infants per fer-los participants per ajudar a l'alumne. Segons Isorna, que proposa un programa de formació de pares, diu que els pares “es senten desorientats i confusos”, per això, “necessiten conèixer els principals canvis que experimentaran els seus fills i filles durant aquesta etapa”, a part, “resulta necessari proporcionar-els-hi recursos i tècniques que els recolzin en el seu saber fer educatiu.” (Isorna, 2013) L'autor, es posiciona a favor de la formació per solucionar, o minimitzar el dany, que pugui causar la transició educativa a la secundària en l'infant. Per fer-ho l'autor diu que cal “posar límits, exigir

responsabilitats i monitoritzar les activitats que realitzin els seus fills.” (Isorna, 2013)

Seguint amb el mateix article, Oliva (citada a Isorna, 2013) escriu que no es pot caure en l'error de seguir considerant l'adolescent com un infant, ja que “suposa donar l'esquena a la realitat d'una adolescència que cada vegada comença a una edat més curta.” (Isorna, 2013) Aquest comentari ens porta a que les famílies han d'assumir l'edat i etapa evolutiva de l'infant, pressuposant així, que molt possiblement canviïn les relacions i els rols intrafamiliars.

Seguint amb el paper de la família, Rodríguez (2016), citant la teoria cognitivo-conductual de Bandura A, reflexiona sobre el fet que els nens i nenes aprenen per imitació, i l'infant “pot construir simbòlicament una nova conducta escoltant als altres, llegint o observant” (Rodríguez, 2016) Això cal associar-ho al canvi d'ambient de l'institut respecte l'escola, si canvien els referents de conducta, aquesta també podrà canviar. Seguint amb la mateixa autora, com a família que pretenen comprendre a un infant en etapa de transició educativa, cal tenir en compte que hi ha una sèrie de variables que poden fer diferir les conductes i patrons dels adolescents en aquesta etapa de transició, com “el gènere, la classe social, l'ètnia i el lloc de naixement són algunes de les variables.” (Rodríguez, 2016)

Per acabar, torno a Isorna, un dels autors que més s'ha centrat en donar consells a les famílies que estan vivint l'etapa de transició educativa a la secundària. L'autor escriu una sèrie d'orientacions per afavorir aquest procés de canvi tan viu emocionalment. Aquests consells es comparteixen a l'Annex, ja que ajuden a comprendre els problemes que tenen els alumnes quan transiten a l'Educació Secundària. (Veure Annex 7: Consells per millorar la transició educativa a la Secundària)

Com es pot veure al llistat presentat a l'Annex, cal tenir moltes coses en compte si volem facilitar la transició a l'educació secundària d'un infant. Però de totes

maneres, Psaltis (citada a Ruiz, 2010) diu que “conforme l'estudiant avança en la seva estada en el primer any de secundària, augmenten els seus nivells de preocupació i disminueixen els de satisfacció, és a dir, que les seves expectatives positives inicials, van decreixent.” (Ruiz, 2010) Per això, Isorna, fent referència a la transició educativa a la secundària, escriu que “Com a pares han i poden ajudar al seu fill/a a navegar a través d'aquest període emocionant” (Isorna, 2013)

Per relacionar els aspectes de caire més general, exposats fins al moment, amb l'objecte d'estudi del treball, la transició educativa de l'escola El Roure Gros de Santa Eulàlia de Riuprimer a l'Institut de Gurb, al següent apartat es presenta una contextualització d'ambdós centres educatius.

5. Contextualització dels centres educatius

En aquest apartat es fa un anàlisi del funcionament i objectius de l'educació primària i secundària en general. Acte seguit s'aprofundeix en l'entorn, el funcionament i la metodologia de cada un dels dos centres educatius.

5.1. Contextualització de l'escola de primària El Roure Gros

Abans de profunditzar en el l'escola El Roure Gros, cal saber quins han de ser els principals objectius de qualsevol escola de primària a Catalunya. Per això es recomana la seva consulta. (Veure Annex 4: Objectius d'Educació primària)

Després de veure els objectius, cal centrar-se en l'escola on s'ha realitzat part de la investigació educativa, El Roure Gros. El centre està situat a Santa Eulàlia de Riuprimer, un municipi de la comarca d'Osona, amb 1309 habitants segons les dades de l'IDESCAT, actualitzades durant el 2018. L'escola està rodejada per zones rurals com el turó de Sant Sebastià a la cara nord, el Serrat de les Comunes al sud, el Serrat de la Minyona a l'oest i per últim, el Pla de Palou a la cara est. A part, també hi conflueixen dos rius, el Mèder i el Ter. Seguint amb el poble, la distribució urbanística es divideix en el casc antic, situat al voltant de l'església. Una zona residencial, situada a l'entrada del poble i el sector agrícola i ramader, que està repartit amb masies pels voltants de tot el municipi. L'escola està situada al casc antic, a la zona amb més història del poble.

Després de situar-nos a nivell geogràfic i passant a la definició del centre educatiu, El Roure Gros és una escola de titularitat pública d'educació primària, que segons la seva pàgina web, es descriu dient: "La nostra escola porta a terme un projecte educatiu basat en les ciències i les matemàtiques com a eixos vertebradors. A partir d'aquestes matèries es desenvolupen la resta d'àrees del currículum de forma global i interdisciplinària." (Roure Gros, 2018)

Seguint amb la pròpia definició que es fa l'escola de primària al seu PEC, apareixen una sèrie de trets d'identitat que defineixen els objectius i línies de treball genèriques d'aquesta.

- Escola Catalana
- Escola aconfessional
- Escola acollidora, coeducadora, democràtica i tolerant
- Escola dialogant, que fomenta el respecte i l'autonomia
- Escola innovadora

Font: Projecte Educatiu de Centre Escola El Roure Gros, (2018)

Tornant a la seva web, per concretar com les línies de treball genèriques es concreten a les aules, l'escola publica els seus objectius principals al seu Projecte Educatiu de Centre (PEC):

- Afavorir i incentivar l'adquisició **d'aprenentatges significatius**, partint dels coneixements previs dels alumnes, de les seves capacitats, les seves característiques i dels seus interessos.
- **Potenciar les capacitats d'observació, d'anàlisi i l'experimentació com a eines que afavoreixin la construcció de vivències riques, diverses i que resultin en la construcció de coneixements i l'adquisició de competències.**
- Fomentar la **motivació** dels alumnes, l'**autonomia** i la **il·lusió** per aprendre a partir d'interessos propis i/o col·lectius.
- Facilitar que els alumnes siguin **lliures i crítics**. L'exercici de la llibertat implica l'adquisició i l'exercici graduals de la **responsabilitat, l'esforç i el rigor** en el treball a l'escola.
- Potenciar el **treball en equip i la col·laboració** entre els alumnes sense oblidar el desenvolupament individual de cada alumne.
- **Potenciar els projectes d'investigació motivadors i pràctics mantenint**

una mirada i una actitud oberta al món. Aquesta actitud oberta fa que en moltes ocasions l'aula no sigui un espai ni físic ni tancat. Volem apropar els alumnes a l'entorn per tal que el puguin descobrir i entendre en profunditat.

- Procurar que els **aprenentatges** adquirits pels nostres alumnes **siguin globalitzadors i interdisciplinaris**, no parcel·lats en àrees del coneixement. 8. Potenciar l'ús de **les tecnologies de la informació** que tenim a l'abast com a eina de treball.

Font: Projecte Educatiu de Centre de l'escola El Roure Gros, (2018)

Però després dels objectius, encara podem concretar més si ens fixem en la tipologia d'activitats que permeten duu a terme la metodologia i que es compleixin els objectius del centre. El tronc principal de les activitats són els treballs d'investigació. Per concretar i veure amb més profunditat en què consisteixen els treballs d'investigació, segons el PEC, són treballs que provenen "quasi sempre, dels interessos i les motivacions que manifesten els alumnes" per això els mestres han d'escoltar per "descobrir què és el que els motiva" els treballs "es realitzen en petits grups" i allò que es valora "no són els resultats sinó el procés que cada alumne ha seguit per arribar a obtenir aquests resultats." (Roure Gros, 2018) A continuació, s'exposa un llistat que l'escola, per comprendre millor en què consisteix un Treball d'Investigació, publica al seu PEC:

- Fer preguntes a l'entorn, als objectes, als éssers vius, als sistemes... observant, intervenint-hi, fent hipòtesis i anticipant respostes.
- Anotar correctament les respostes: fent esquemes, dibuixos, taules, gràfics, resums, ...
- Analitzar les dades obtingudes, treure conclusions i, si cal, verificar-les amb noves intervencions.
- Contrastar els resultats obtinguts amb la hipòtesi formulada. Treure'n conclusions.

- Buscar informació en diverses fonts i contrastar-les.
- Fer models i/o maquetes per explicar fets i processos.
- Si és possible, contrastar els resultats obtinguts amb els dels companys i companyes que hagin investigat sobre el mateix.
- Redactar l'informe de la investigació i, si s'escau, comunicar-la al grup en forma de conferència, comunicació amb ajut d'imatges, amb programes informàtics, etc.

Font: Projecte Educatiu de Centre de l'escola El Roure Gros, (2018)

Després de veure d'on prové l'escola i la seva metodologia educativa, el PEC també ens comparteix una síntesi que descriu la tipologia d'alumnat del centre. Les famílies, per norma general, tenen un nivell socioeconòmic mitjà i el nivell d'estudis dels pares és entre primaris i de grau mitjà. A part, l'escola afegeix que, majoritàriament, les famílies parlen català, però hi ha una part que parla castellà i una minoria que parla una llengua estrangera.

Pel que fa l'estructura formal de l'escola, el centre publica al seu PEC que "L'escola imparteix els tres cursos del segon cicle d'Educació Infantil i els sis de Primària" i que té com " [...] institut el SI de Grub." (El Roure Gros, 2018) Per tant, la majoria dels estudiants de primària, generalment, cursaran la secundària a l'Institut de Gurb, focus d'atenció del proper punt del treball.

5.2. Contextualització de l'Institut de Gurb

En aquest apartat es buscarà situar i contextualitzar l'Institut de Gurb dins del marc educatiu, però abans de parlar en concret, cal veure quins són els objectius principals de tots els instituts de Catalunya. Per tant, es recomana consultar els objectius. (Veure a l'Annex 5: Objectius d'Educació Secundària)

Després de veure els objectius principals de l'Educació Secundària, cal situar l'Institut objectiu d'estudi, començant pel seu entorn. El centre educatiu està a Grub, un poble de la comarca d'Osona, amb 2644 habitants segons les dades de l'IDESCAT, actualitzades el 2019. L'Institut, que acull estudiants de 1r fins a 4rt d'ESO, està rodejat per una gran zona esportiva a la cara sud, una gran autopista a l'oest, una zona residencial al nord i una zona industrial a la cara est. Com es pot veure no és una zona perfecte per situar un institut, però la part més positiva és la zona esportiva que ofereix moltes possibilitats a l'Institut de Grub.

L'Institut acull alumnes, majoritàriament, de quatre centres rurals de la zona: Gurb, Muntanyola, Sant Bartomeu del Grau i Santa Eulàlia de Riuprimer que segons el seu projecte de centre han sabut adaptar-se als canvis que suposa la transició de la Primària a Secundària. Però el mateix document diu que, gràcies al seu projecte de centre singular, també s'han inscrit alumnes d'altres zones d'Osona i fins i tot d'altres comarques. Per acabar-nos de situar, les famílies del centre tenen un nivell socioeconòmic mitjà i segons el projecte de centre, aquestes estan fortament interessades en l'educació dels seus fills i filles, per això, es mostren crítics amb el servei que s'ofereix des de l'Institut.

Per acabar de conèixer l'alumnat majoritari que assisteix a l'Institut de Gurb, al seu projecte educatiu, comparteixen les característiques singulars de cada escola de primària que he citat anteriorment:

- Escoles de Gurb: És el centre que respon més a la tipologia d'un centres estàndard; es tracta d'un centre de doble línia a tots els cursos, comptades algunes excepcions, que acull alguns alumnes de Vic a banda dels del propi municipi.
- Escola de Muntanyola: És un centre amb un perfil marcadament rural, amb molt pocs alumnes i una organització curricular per cicles. Es tracta d'alumnes molt habituats a un entorn escolar petit i

proper que agraeixen que el centre els proporcioni grups aula reduïts i un entorn de treball que faciliti la cooperació.

- Escola La Monjoia de Sant Bartomeu del Grau: És un centre d'una sola línia. La seva història està vinculada a la d'una fàbrica tèxtil oberta a la dècada dels 60. Durant els anys 90 va anar incorporant alumnes majoritàriament de nacionalitat marroquina. Aquest fet demanava un projecte educatiu estretament vinculat al multiculturalisme que prioritzés l'atenció a les necessitats socioeconòmiques dels alumnes i a la integració de les famílies al municipi i al país. L'escola presenta un caràcter obert i acollidor per situar els alumnes en els estàndards més alts possibles.
- Escola El Roure Gros de Santa Eulàlia de Riuprimer: És un centre amb un projecte educatiu extremadament singular i diferent de la resta d'escoles, fins i tot de les de la comarca, que suposa un repte per a nosaltres com a centre que acull els seus alumnes a l'etapa secundària. Concretament, el projecte de centre té les seves bases en les ciències i les matemàtiques com a eixos vertebradors. A partir d'aquestes matèries, es desenvolupen la resta d'àrees del currículum de forma global i interdisciplinària en forma de projectes.

Font: Programa de Desenvolupament Directiu Institut de Gurb, (2018)

Després de situar la tipologia d'alumnat que atenciona el centre, cal veure com treballen com a institut i la seva metodologia educativa. Segons el seu Programa de Desenvolupament Directiu (2018) busquen ser un centre sistèmic, on cada un dels membres de l'equip educador és important per duu a terme la tasca docent. Per conseqüència, també busquen que l'entorn docent sigui participatiu i crític. Busquen trencar fronteres a través de la creativitat, tot sortint de la zona de confort per innovar. Troben indispensable la viabilitat de tot allò que fan, el que es proposa des del centre ha d'estar sustentat per uns recursos, un equip, temps i

espais necessaris. Després, per poder millorar la viabilitat busquen ser eficients, per optimitzar temps i recursos en les diverses causes. I per acabar, tot el que fan està envoltat per una creença ètica que els marca el camí més adequat per aconseguir els diferents objectius que es proposen.

Acte seguit, la metodologia del centre està basada en el projecte STEAM, que segons el web de l'Institut de Gurb:

És un nou model d'innovació pedagògica i metodològica que vol donar als nois i noies l'oportunitat d'identificar problemes reals, per trobar solucions realistes i acompanyar i conduir el seu propi procés d'aprenentatge. Aquest nou model utilitza paràmetres com la creativitat, el foment de la curiositat, l'anàlisi personalitzada, l'intercanvi d'idees, el treball en equip i el mètode assaig-error, i es basa amb connexions amb el món real, projectes rigorosos com a eix central del currículum, el treball cooperatiu, el protagonisme de l'alumnat i la verificació dels resultats i visió crítica. (Institut de Gurb, 2018)

Aquest fragment, ens fa adonar de la importància que l'Institut de Gurb dona a la motivació dels alumnes per dur a terme les diverses tasques que proposen. Per tant, ens trobem en un context entre l'Escola el Roure Gros i Institut de Gurb on els alumnes, gràcies a les estratègies adquirides a l'Escola i gràcies a les facilitats metodològiques de l'Institut, en teoria, poden viure una transició menys traumàtica i sobtada a la l'educació secundària obligatòria.

A continuació, passem a l'explicació de la metodologia de recerca emparada per a la realització de la investigació educativa.

6. Apartat metodològic

En aquest apartat s'explica detalladament la metodologia d'investigació utilitzada per duu a terme la recerca educativa. Per explicar-ho, en primer lloc, s'exposa la pregunta de recerca que pretén contestar l'estudi. En segon lloc, la metodologia utilitzada. I en tercer lloc, els aspectes ètics que s'han tingut en compte a l'hora de realitzar la investigació.

6.1. Pregunta i objectius de la recerca

En aquest punt, s'exposa i s'explica la raó de la pregunta d'investigació, relacionant-la amb els objectius de recerca. A part, també s'explica l'organització de la recerca. La pregunta de recerca del Treball Final de Grau és: "A nivell emocional, quina visió tenen els exalumnes i alumnes de l'Escola El Roure Gros de Santa Eulàlia de Riuprimer sobre la seva transició a l'educació secundària a l'Institut de Grub?" D'aquesta pregunta en resulten els següents objectius:

- 1- Comprendre la visió, des d'un punt de vista emocional, que tenen els alumnes i exalumnes de El Roure Gros en el moment previ i posterior a la transició educativa de primària a secundària.
- 2- Comprendre les principals pors que tenen els estudiants de primària a l'hora de pensar en la transició a la secundària.
- 3- Conèixer la manera com es facilita la transició, partint de les emocions dels infants, des dels dos centres educatius analitzats.
- 4- Comparar les experiències dels alumnes de menys edat amb els més grans, per veure si segueixen mostrant les mateixes pors o si gràcies a l'experiència han pogut superar-les.

Per respondre a la pregunta de recerca i els diferents objectius, s'han realitzat dos grups de discussió, un a l'escola de primària El Roure Gros i un altre a l'Institut de Gurb. A través dels grups de discussió i del coneixement que he anat adquirint dels dos centres, he pogut fer-me una opinió basada en la recollida de dades i les meves experiències personals.

En el següent apartat, s'aprofundeix en la metodologia utilitzada per a la realització de la investigació educativa i s'introdueixen opinions de diversos autors en els quals m'he basat per conèixer-la i fer-la més qualitativa.

6.2. Metodologia de recerca

En aquest apartat s'explica detalladament l'eina que s'ha utilitzat per duu a terme la investigació, el grup de discussió. A part també s'especifiquen les característiques generals d'aquest i el paradigma on està ubicat l'estudi.

La investigació que s'ha dut a terme, el grup de discussió, es considera qualitativa ja que, basant-me en Hernández, Fernández i Baptista (2002), es busca l'expansió de dades i d'informació, en lloc de acotar o arribar a una conclusió concreta. Per tant, els resultats que s'han obtingut, segons l'opinió dels mateixos autors, busquen "reconstruir la realitat tal i com l'observen els actors d'un sistema social prèviament definit." (Hernández, Fernández, Baptista, 2002). Així doncs, la subjectivitat serà la clau de la metodologia d'investigació.

Però per saber com gestionar un grup de discussió, cal saber algunes maneres de duu a terme una investigació qualitativa. Segons Neuman (1994) hi ha una sèrie de ítems que cal complir i aquests s'exposen a l'Annex del treball. (Veure Annex 6: Investigació qualitativa)

Després d'analitzar la taula de Neuman, introduïda a l'Annex, ens adonem que l'investigador qualitatiu ha de tenir en compte moltes coses i cal que es fixi en els detalls que molt fàcilment poden passar desapercibuts. Per això ens hem

d'endinsar en l'ambient natural dels subjectes, hem de naturalitzar la situació perquè els subjectes no es sentin incòmodes i que de manera inconscient puguem manipular la nostra pròpia investigació. També és important està molt informat sobre el tema que es tractarà, ja que al ser opinions, serà més difícil de destriar la informació. Per aquest fet en aquest tipus d'investigacions cal donar molt valor a la prèvia, o sigui al marc teòric.

També serà molt important conèixer als subjectes d'estudi, com a mínim aquella informació que ens sigui necessària per comprendre el seu context. Si volem veure el subjecte de manera holística, no podem separar les seves opinions de la seva història vital, ja que això ens pot ajudar a entendre la situació. A més a més, conèixer-los ens ajudarà a sentir empatia, pràctica clau en la investigació educativa.

Per acabar aquest aspecte, l'investigador també haurà de ser capaç de comprendre els missatges explícits, però també els implícits, com la gesticulació, els silencis, el nerviosisme, la tranquil·litat, entre d'altres. Estar atent aquests fets ens ajudarà a completar les opinions i explicacions dels subjectes. Per últim, cal dinamitzar el debat per garantir l'ordre o el caos desitjat, això ja dependrà dels interessos de l'investigador.

Després, la investigació educativa qualitativa, està dins d'un paradigma interpretatiu, ja que segons Marimon (2018) busca "comprendre i interpretar la realitat, els significats de les persones, percepcions, intencions i accions." (Marimon, 2018) A continuació, per concretar s'exposa una taula on s'exposen les diferents modalitats d'investigació educativa, en funció de l'àmbit, utilitzades per aquesta investigació

Segons la finalitat	Investigació bàsica - Orientada a la cerca de nous coneixements - No té una finalitat pràctica

Segons l'abast temporal	Investigació transversal - Un únic moment
Segons la profunditat de l'objectiu	Investigació descriptiva - Descripció de fenòmens
Segons el marc on es duu a terme	Investigació de camp o sobre terreny - Situació natural
Segons la concepció del fenomen educatiu	Investigació idiogràfica - Emfatitza allò particular i individual
Segons la orientació que assumeix	Investigació orientada a la comprovació - Vol contrastar teories

Font: Adaptat de Marimon (2018)

Després de veure les diferents modalitats d'investigació, cal descriure la metodologia utilitzada: el grup de discussió. Segons Callejo (2002), ho defineix centrant-se en els participants, dient que "És una pràctica d'investigació en la que es recull el camí de volta cap a la unió, d'allò que apareix per separat, la reintegració al grup després de la individualització." (Callejo, 2002) Gràcies a Callejo, descobrim que el focus grup va d'aquells fets individuals als col·lectius, ja que les singularitats són allò que ens ajudarà a enriquir el debat i les opinions.

Seguint, segons Grinell (citada a Sánchez, 2013) el grup de discussió es pot utilitzar "per a descobrir i refinar preguntes d'investigació. A vegades, però no necessàriament, es comproven hipòtesis." (Sánchez, 2013) Així doncs el grup de discussió, que és considerat com a metodologia d'investigació qualitativa, ens

podrà servir per obrir nous temes, parlar sobre fenòmens subjectius i opinions, que sempre caldran contrastar amb el marc teòric.

Després de les opinions dels autors, podem definir el grup de discussió com a una eina d'investigació qualitativa, que ens pot servir per accedir a conclusions, opinions i diversos fenòmens subjectius, que possiblement no són esperats o predits amb anterioritat. Per això, és vital utilitzar-lo en temes on ens interessin les singularitats de cada un dels individus que participin en el grup, i també cal tenir molt present que les converses que puguin sorgir d'aquest grup són incontrolables, ja que moltes variables poden influir en el resultat d'aquestes.

Després de les definicions, comparteixo la cronologia de la investigació duta a terme a l'escola El Roure Gros i a l'Institut de Grub.

Dia i hora	Situació presentada	Breu descripció
El Roure Gros		
12 de març de 2019 a les 9 hores.	Presentació i explicació de la investigació.	Reunió amb tots els nens i nenes que cursen 6é de primària a El Roure Gros i que tenen previst fer la secundària a l'Institut de Grub. Es fa un sorteig per seleccionar els cinc participants en la investigació. I es demana que facin un dibuix, tenint en compte una sèrie de consignes, que mostri, a nivell emocional, com esperen la transició a la secundària.

17 de març de 2019 a les 16:30 hores	Recollida del dibuix demanat durant la presentació inicial.	Recollida del dibuix que es va demanar durant la presentació inicial. Es demana amb uns dies d'antelació per si cal modificar les preguntes preparades per realitzar el grup de discussió.
22 de març de 2019 a les 9 hores.	Grup de discussió d'aproximadament 20 minuts amb els estudiants.	Es realitza el grup de discussió en un entorn neutral, una sala de reunions de l'escola. En aquest moment es fan les preguntes que s'especifiquen en el següent apartat que fa referència al disseny de la investigació.
Institut de Grub		
26 d'abril de 2019 a les 8 hores	Presentació i explicació de la investigació.	Reunió amb tots els nens i nenes que cursen 3r de secundària a l'Institut de Gurb i que provenen de l'escola El Roure Gros. Es fa un sorteig per seleccionar els cinc participants en la investigació. I es demana que facin un dibuix que mostri, a

		nivell emocional, com ha set i com va ser la seva transició a la secundària.
2 de maig de 2019 a les 8 hores	Recollida del dibuix demanat durant la presentació inicial.	Recollida del dibuix que es va demanar durant la presentació inicial. Es demana amb uns dies d'antelació per si cal modificar les preguntes preparades per realitzar el grup de discussió.
3 de maig de 2019 a les 8 hores	Grup de discussió d'aproximadament 20 minuts amb els estudiants.	Es realitza el grup de discussió en un entorn neutral, una aula de l'Institut. En aquest moment es fan les preguntes que s'especifiquen en el següent apartat que fa referència al disseny de la investigació.

Per duu a terme la cronologia esmentada, prèviament em vaig preparar unes preguntes basant-me en els diversos autors del marc teòric del treball. Vaig intentar buscar les idees més repetides com la por per part dels alumnes, la integració amb els companys i als nous continguts durant la transició educativa, la importància de les experiències prèvies a la primària per fer un bon salt a l'educació secundària i el caràcter de l'alumne per adaptar-se a noves situacions. Totes aquestes bases, ja comentades pels autors, les vaig convertir en preguntes,

amb l'objectiu de comprovar si, tot i la situació singular de l'escola El Roure Gros i l'Institut de Gurb, es complien en la meva investigació.

En el llistat que es mostra a continuació hi ha les diverses preguntes que es van preparar i fer a l'hora de fer el grup de discussió a l'escola i a l'Institut. Aquestes estan fonamentades en el marc teòric, com ja he dit, però també en els dibuixos que van fer els alumnes d'ambdós centres. (Veure a l'Annex 3: Dibuixos que representen la transició de primària a secundària segons els alumnes de primària de El Roure Gros. I l'Annex 4: Dibuixos que representen la transició de primària a secundària segons els alumnes de l'Institut de Grub.)

Preguntes a l'escola El Roure Gros de Santa Eulàlia de Riuprimer
Com heu viscut la vostra etapa a l'educació primària a l'escola el Roure Gros?
Intencionalitat de pregunta: Segons diversos autors, esmentats al marc teòric, és important haver tingut una etapa de primària còmode, tan a nivell d'aprenentatges com en les relacions amb els iguals. Si es compleixen ambdós fets, en general, l'alumne està més ben preparat per fer la transició educativa i li resultarà més fàcil adaptar-se al nou entorn. La pregunta busca que l'estudiant comparteixi una visió general de la seva etapa de primària a l'escola El Roure Gros.
Si haguéssiu de destacar una sola emoció o sentiment que heu viscut durant la vostra etapa d'educació primària, quina creieu que seria?
Intencionalitat de pregunta: Segons diversos autors, esmentats al marc teòric, és important haver tingut una etapa de primària còmode, tan a nivell d'aprenentatges com en les relacions amb els iguals. Si es compleixen ambdós fets, en general, l'alumne està més ben preparat per fer la transició educativa i li resultarà més fàcil adaptar-se al nou entorn. En aquest cas, molt semblant a l'anterior però més acotat, es busca que l'estudiant comparteixi una emoció o un

sentiment que ha viscut durant l'etapa de primària. La pregunta busca la concreció i no diversos casos genèrics.

Centrant-nos en el dibuix, i l'etapa que s'acosta l'any vinent, l'educació secundària, quin fet destacaríeu del vostre dibuix, a que heu donat més valor quan l'estàveu creant?

Intencionalitat de pregunta: La pregunta està enfocada a corroborar el marc teòric. Busca descobrir les principals pors i preocupacions dels estudiants entrevistats en l'etapa de transició a l'educació secundària.

Com ús espereu que sigui l'etapa d'educació secundària a l'Institut de Gurb?

Intencionalitat de pregunta: La pregunta està enfocada a corroborar el marc teòric. Busca descobrir si els alumnes senten les mateixes inquietuds que, genèricament, s'atribueixen a tots els estudiants en etapa de transició educativa a l'educació secundària.

En que creieu que ús podrà ajudar la manera de treballar a l'escola El Roure Gros quan estigueu a l'Institut?

Intencionalitat de pregunta: Aquest Treball Final de Grau es centra en una Escola i un Institut que treballen de manera singular, diferent als altres centres educatius. Per aquest motiu, que no és casualitat, la pregunta busca l'autoconsciència per part dels alumnes i si saben en què els podrà ajudar tot allò que fan diferent a l'escola El Roure Gros.

Què és per vosaltres la por?

Intencionalitat de pregunta: Segons el marc teòric, la por durant l'etapa de transició a l'educació secundària, es pot expressar de múltiples formes i pot ésser

generada per molts motius. Amb la pregunta es busca concretar i veure a què és deguda.

Segur que teniu dubtes sobre la transició a l'educació secundària, en teniu algun ara? Algun dubte que pugueu dir als vostres companys?

Intencionalitat de pregunta: La pregunta busca que els estudiants mostrin les seves pors i preocupacions en forma de dubte. D'aquesta manera poden compartir-los amb els companys i així veure si són comuns i intentar trobar alguna resposta conjuntament, o simplement, confirmar el dubte així podran generar empatia i veure que no són els únics amb pors i preocupacions.

Tornareu a El Roure Gros?

Intencionalitat de pregunta: Es busca tancar el grup de discussió amb una pregunta senzilla i fàcil d'argumentar. Amb això els alumnes expliciten si s'han sentit bé a l'escola i al mateix temps, si la trobaran a faltar. Saber si han tingut o no una bona etapa d'educació primària, segons el marc teòric, ens pot ajudar a comprendre les seves pors a la transició educativa.

Preguntes a l'Institut de Gurb

Com heu viscut la vostra etapa a l'educació primària a l'escola El Roure Gros?

Intencionalitat de pregunta: Segons diversos autors, esmentats al marc teòric, és important haver tingut una etapa de primària còmode, tan a nivell d'aprenentatges com en les relacions amb els iguals. Si es compleixen ambdós fets, en general, l'alumne està més ben preparat per fer la transició educativa i li resultarà més fàcil adaptar-se al nou entorn. La pregunta busca que l'estudiant comparteixi una visió general de la seva etapa de primària a l'escola El Roure Gros.

Si haguéssiu de destacar una sola emoció o sentiment que heu viscut durant la vostra etapa d'educació primària, quina creieu que seria?

Intencionalitat de pregunta: Segons diversos autors, esmentats al marc teòric, és important haver tingut una etapa de primària còmode, tan a nivell d'aprenentatges com en les relacions amb els iguals. Si es compleixen ambdós fets, en general, l'alumne està més ben preparat per fer la transició educativa i li resultarà més fàcil adaptar-se al nou entorn. En aquest cas, molt semblant a l'anterior però més acotat, es busca que l'estudiant comparteixi una emoció o un sentiment que ha viscut durant l'etapa de primària. La pregunta busca la concreció i no diversos casos genèrics.

Si haguéssiu de destacar una sola emoció o sentiment que heu viscut durant la vostra etapa d'educació secundària, quina creieu que seria?

Intencionalitat de pregunta: Amb aquesta pregunta es busca descobrir si s'han complert les expectatives que tenien els alumnes durant l'etapa de transició educativa a la Secundària. També busca comparar amb el marc teòric per veure si realment es destaquen els mateixos estats emocionals dels infants que destaquen els autors.

Centrant-nos en el dibuix, i la vostra etapa d'educació secundària, a què heu donat més importància quan l'estàveu creant?

Intencionalitat de pregunta: La pregunta intenta que els alumnes concretin un estat emocional i que es centrin en allò més important. D'aquesta manera s'eviten divagacions i els alumnes són més directes. La pregunta també busca comparar amb el marc teòric i veure si es compleixen els estats emocionals que proposen els autors en etapa de transició educativa de Primària a Secundària.

Com ús esperàveu que fos l'etapa d'educació secundària a l'Institut quan estàveu a primària? Com ha sigut? Les vostres preocupacions s'han complert? O la transició ha sigut diferent a com ús l'esperàveu?

Intencionalitat de pregunta: Molts autors, citats al marc teòric, intenten comprendre l'etapa de transició educativa de Primària a Secundària i estableixen una sèrie de consells i normes per facilitar-ho. La pregunta busca descobrir si els estudiants han patit aquestes pors i preocupacions o si ha sigut diferent a com s'ho esperaven.

Creieu que la manera singular de treballar a l'escola El Roure Gros ús ha ajudat durant la vostra etapa d'educació secundària? Per què?

Intencionalitat de pregunta: La pregunta pretén descobrir si la forma singular de treballar a l'escola El Roure Gros els ha set útil per la feina que han hagut de realitzar a l'Institut. A part, també es demana justificar per intentar descobrir quins són aquells elements que els han sigut més pràctics i aprofitables.

En els vostres dibuixos es mostren signes de preocupació i por, molt similars als dels nens i nenes de 6é de l'escola El Roure Gros. Què creieu que hauria de canviar perquè la transició educativa fos més fàcil i no despertés tantes incerteses en els alumnes?

Intencionalitat de pregunta: La pregunta està centrada en la curiositat. No està emparada en cap part concreta del marc teòric, però, personalment, sentia una gran curiositat per saber què canviaria del sistema educatiu actual un estudiant de secundària.

Heu tornat a visitar l'escola El Roure Gros?

Intencionalitat de pregunta: Igual que en el grup de discussió de primària, es busca tancar el grup de discussió amb una pregunta senzilla i fàcil d'argumentar. Amb això els alumnes expliciten si es van sentir bé a l'escola i al mateix temps, si la troben a faltar. També es pot saber si van tenir o no una bona etapa d'educació primària, segons el marc teòric, ens pot ajudar a comprendre les seves pors a la transició educativa.

Després de repassar les diferents preguntes i la intencionalitat d'aquestes, podem veure que totes tenen un sentit basat en el marc teòric del treball o en els objectius de la investigació. A continuació, s'exposa un punt relacionat amb el tractament de les dades de manera descriptiva.

6.3. Dades obtingudes en la investigació

En aquest apartat es relacionen els comentaris del grup de discussió dut a terme a ambdós centres, amb els dibuixos de cada subjecte. Tota la informació s'utilitzarà de manera descriptiva per poder comprendre millor l'estudi i després tenir una visió més crítica i fonamentada durant la lectura de les conclusions.

Comparant els dibuixos amb els comentaris dels alumnes, els elements que més destaquen són: Por al canvi, desconeixement i preocupació, tristesa per abandonar l'escola i alegria.

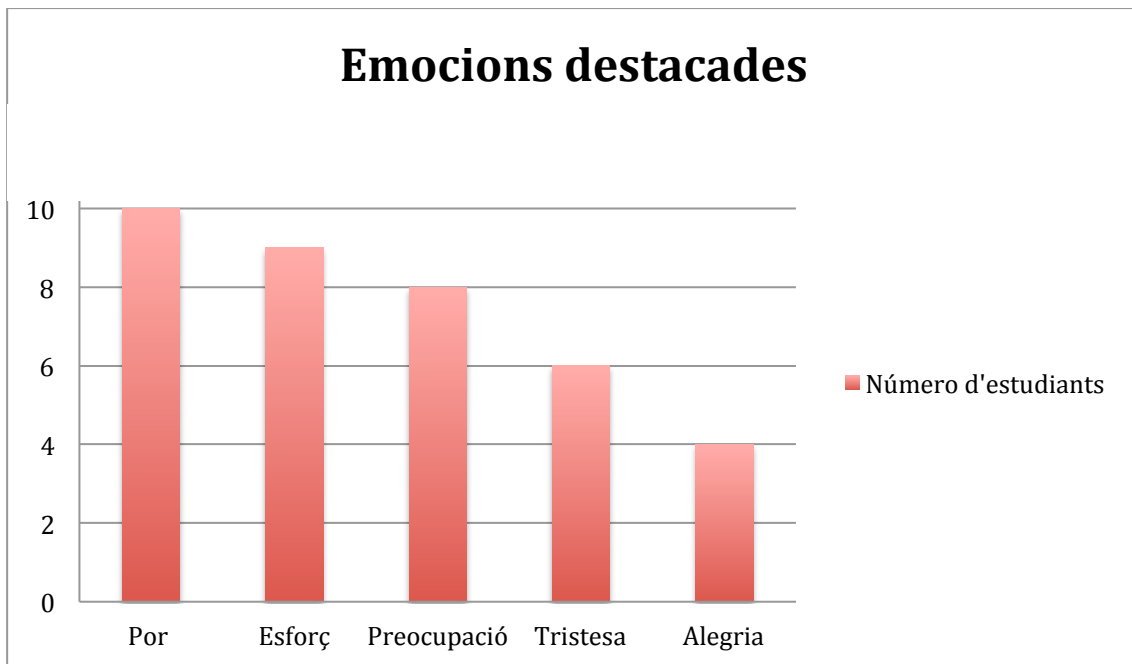
La por al canvi és expressada oralment i dibuixada pels deu alumnes que conformen la investigació. Parlen generalment de la por, associada a les relacions amb els iguals i als nous continguts que es podran trobar a l'Institut. Per representar aquest sentiment, sis dels deu alumnes van decidir fer una representació de l'Institut i cinc van pintar l'Institut amb colors foscos, volent representar la por. La resta van decidir utilitzar colors foscos de manera més abstracte per representar-ho. Com a apunt, els sis alumnes que van pintar de fosc l'Institut, van representar l'escola amb colors clars que representaven felicitat.

El sentiment de desconeixement i preocupació pel canvi, va ser representat per vuit dels deu alumnes. Aquest també es va mostrar a través de la utilització de colors foscos i dibuixos que es podien associar a les diferents àrees de coneixement. Després, durant el grup de discussió, a part de la preocupació pels continguts, també van explicitar que estaven preocupats per encaixar a nivell social i que no sabien si serien acceptats en el nou entorn.

Pel que fa la tristesa per abandonar l'Escola de Primària El Roure Gros i els diferents mestres, sis dels deu alumnes hi van fer referència. Aquest sentiment, majoritàriament, el van representar a través del color blau o amb figures de llàgrimes. Després durant el grup de discussió, van comentar que estaven tristos per abandonar l'escola i alguns dels amics i amigues que havien fet durant aquesta etapa. Per tant, la tristesa està lligada a les relacions amb els mestres i també a les relacions amb els iguals.

Tot i que la gran majoria de sentiments eren negatius i poc optimistes, quatre alumnes, tots del grup de discussió de primària, van parlar de felicitat a través dels seus dibuixos i comentaris. Aquests, darrera de la por i la preocupació, deixaven veure l'alegria i les ganes de començar una nova etapa a la secundària a través de colors clars i dibuixos que simbolitzaven evolució. Per contra, els cinc alumnes de secundària no van recordar aquest positivisme pel canvi i van optar per fer dibuixos més pessimistes on l'institut es mostrava com un entorn tètric. Cal dir que tan als alumnes de Primària com de Secundària se'ls va fer la mateixa pregunta.

L'últim terme a ressaltar és l'esforç. D'aquest també en van parlar la majoria, nou dels deu participants. Aquest es va representar tan amb colors clars, foscos i a través de representacions d'escales i camins. Durant el grup de discussió els alumnes van explicar que les seves representacions referents a l'esforç estaven lligades a tot allò que haurien d'aprendre, els continguts.

El gràfic mostra els sentiments més destacats en els dibuixos i en el grup de discussió posterior

Com es pot veure al gràfic la majoria de sentiments estan associats a emocions negatives. Cal ressaltar que no són emocions que sorgeixin de manera espontània o per la pressió del grup durant el grup de discussió, sinó que són reflexionades individualment, ja que se'ls va donar una setmana per fer el dibuix i pensar sobre allò que sentien o van sentir durant la transició educativa de Primària a Secundària.

A continuació, abans de passar a les conclusions, espai on es contrastaran les dades obtingudes amb el marc teòric i la meua pròpia experiència, s'exposen els aspectes ètics tinguts en compte per l'elaboració d'aquest Treball Final de Grau.

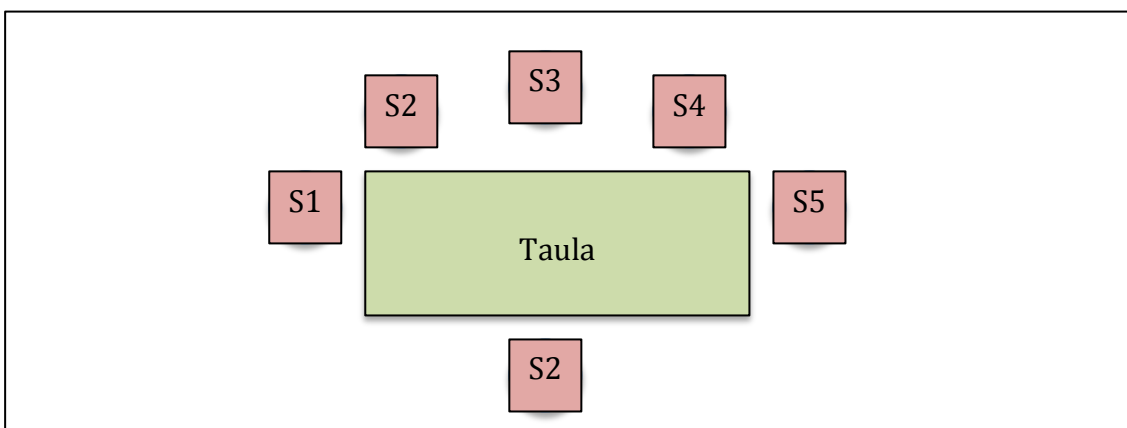
6.4. Aspectes ètics

Per duu a terme aquest treball s'ha fet servir el grup de discussió com a tècnica d'investigació. Per fer-ho s'ha comptat amb l'ajuda de deu estudiants, cinc de primària de l'escola El Roure Gros i cinc més de secundària de l'Institut de Gurb. La participació en l'estudi en un inici era voluntària, però degut a l'excés de voluntaris a l'escola de primària, per mantenir el rigor de la investigació, es va fer un sorteig

per escollir als participants. En el cas de l'Institut, van haver-hi cinc voluntaris, just els necessaris.

Quan es van escollir els voluntaris, una setmana més tard es va fer el grup de discussió, el qual es va enregistrar en àudio per tal de fer un escrutini més acurat i exacte a través de la transcripció, fent així que es pogués fer un anàlisi més profund. Cal dir que abans de començar a enregistrar la veu es va avisar als estudiants, tot explicant-els-hi la importància de la gravació per poder fer la investigació. També se'ls va avisar en el moment de finalització de la gravació.

Seguint en el moment de la gravació, per assegurar la confidencialitat de les dades no es va utilitzar cap nom propi durant el grup de discussió. Per evitar-ho es va posar un paper davant de cada alumne amb el nom de S1, S2, S3, S4 i S5, que feien referència a subjecte d'estudi. El fet de posar el paper davant de cada un facilitava la interacció entre ells sense necessitat d'utilitzar el nom propi del company o companya.

Disposició del grup de discussió a l'escola de Primària i a l'Institut

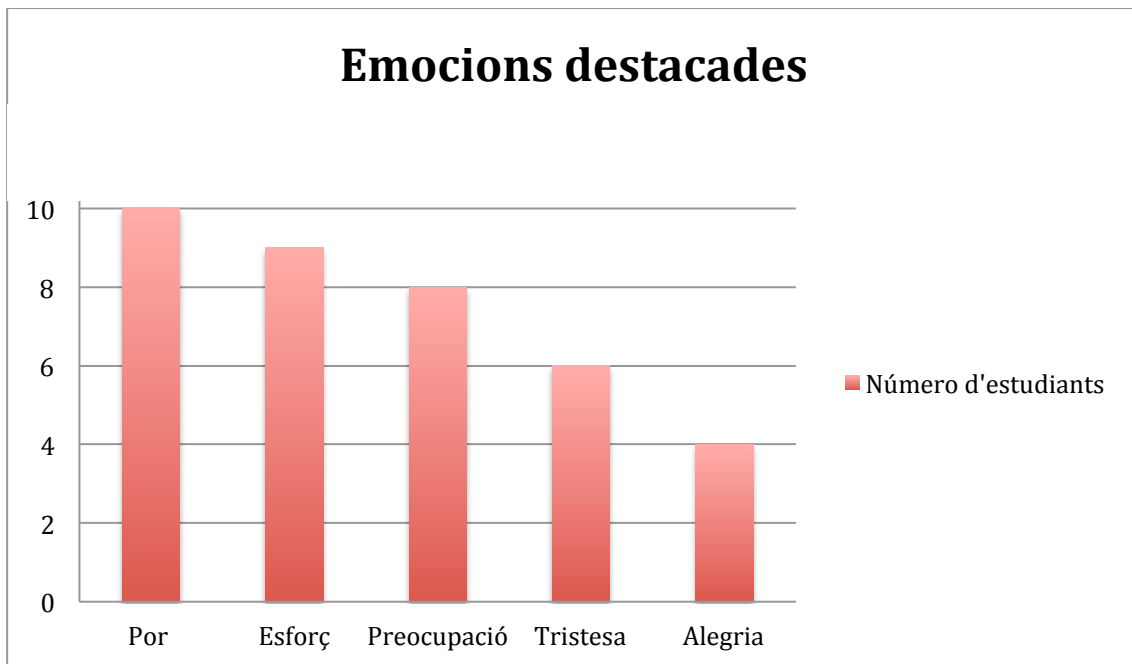
Per acabar, l'únic nom propi que es comparteix durant el treball és el de l'escola de primària, El Roure Gros i el de l'Institut de Gurb. Ambdós noms són compartits degut a que són centres força singulars i coneguts per la majoria de docents de la Universitat de Vic i compartir-los ajuda a situar-se i contextualitzar la situació presentada en aquest Treball Final de Grau.

7. Conclusions

Les conclusions del treball estan dividides en dos apartats: Conclusions generals de la investigació i una comparativa del marc teòric amb els resultats obtinguts. En el primer apartat s'exposaran els objectius de l'estudi i es buscarà resoldre'ls. I en el segon apartat, es compara la informació del marc teòric amb els resultats obtinguts en la investigació. Finalment, es parlarà sobre el disseny de la investigació i la seva utilitat.

Tots els objectius del treball, ja siguin generals o específics, estan centrats en la comprensió. Intentar comprendre com els alumnes participants en l'estudi viuen o van viure la transició educativa de la Primària a la Secundària. L'objectiu principal es centra en les emocions generals, però els objectius específics busquen descobrir les pors i els factors més habituals que les generen.

Per començar, centrant-nos en l'objectiu general de l'estudi, Ruiz (2010), autor citat al marc teòric, ens parla sobre la por, el desconeixement i la inseguretat durant el canvi d'etapa educativa de Primària a Secundària. Després d'analitzar els dibuixos i realitzar el grup de discussió, he pogut veure que aquestes emocions també estaven presents en la majoria d'alumnes participants a l'estudi. Les emocions més destacades són: La por al canvi, el desconeixement i la preocupació per transitar a l'educació Secundària, la tristesa per abandonar l'escola de primària, el sobreesforç que hauran de fer per adaptar-se als nous continguts i també l'alegria, esmentada només pels alumnes de primària amb expectatives més optimistes. A continuació es presenta un gràfic amb les emocions més destacades pels alumnes participants.

Com es pot veure al gràfic, es compleixen totes les emocions que plantegen els diversos autors al marc teòric, però n'hi ha una de la qual no se'n parla a cap dels articles consultats, l'alegria. L'alegria pel canvi i les ganes d'iniciar una nova etapa, és una emoció positiva que van destacar quatre dels cinc alumnes de primària. Ells tot i les seves pors, deixaven entreveure un optimisme que en cap cas va ser destacat pels alumnes de secundària que recordaven aquella etapa, ni tampoc pels teòrics que escriuen sobre la transició educativa a la secundària. Per què ens oblidem d'aquestes ganes que porten inherents els nens i nenes de primària? Podria ser una de les millors palanques per parlar sobre la transició educativa i facilitar-la.

Seguint amb els objectius específics, intentem comprendre quins són els factors que poden generar els sentiments esmentats anteriorment. Per fer-ho exposo una taula de doble entrada on en un costat hi ha l'opinió d'un autor citat al marc teòric i a l'altre els sentiments amb els quals els alumnes els van relacionar durant el grup de discussió. A part, s'introdueixen cites extretes de la transcripció del grup de discussió. (Veure a l'Annex 1: Transcripció del grup de discussió de l'Escola El Roure Gros. I Annex 2: Transcripció del grup de discussió de l'Institut de Gurb.)

Opinió autor del marc teòric	Resultats obtinguts
Ruiz (2016) – Sentir-se perduts	Por i desconeixement “Potser moltes coses del que fan a l’institut no ho sabré fer jo i tindrè por”
Ruiz (2016) – Més professors	Por i desconeixement “Por que em cridessin i tot això” “Que em cridin i m’estressi molt, que.. em tractin malament els mestres i tot això.” “Em renyin o em castiguin per alguna cosa”
Ruiz (2016) – No tenir hores lliures	Sobreesforç i por “Si em costarà molt, si no podré, sinó podré seguir les classes” “Bastant difícil aquest primer curs, perquè no he fet mai res de deures ni d’exàmens i no he fet mai res i tinc una mica de por.”
Ruiz (2016) – Organitzar-se sols	Por, desconeixement i sobreesforç “Jo crec que serà com més estressant, perquè hi haurà més exàmens, més deures”
Ruiz (2016) – Seguretat personal	Por i desconeixement “La por per exemple és, que un nen, que uns nens i nenes em facin “bullying””

	“Por de dels companys, perquè no “coneixo” a ningú”
San Fabián (s/d) – Obligatorietat	Sobreesforç ““Bueno” però també esforç , però també una mica com obligació. Sempre s’ha de fer “lo” mateix cada dia.”
Isorna (2016) – Canvi metodològic	Por, desconeixement i sobreesforç “Molt nerviosa amb por, perquè clar com que no ho has fet mai, no saps “lo” que és.”
Isorna (2016) – Continguts intensificats	Desconeixement i sobreesforç “L’institut costaria molt, moltes més coses”
Alegria per començar una nova etapa, no esmentada per cap autor consultat.	Alegria “Feliç de passar de curs i no repetir” “I molts colors de, de força i emocions positives de començar”
Tristesa per abandonar l’escola de primària, no esmentada per cap autor consultat.	Tristesa “Jo he decidit fer com una gota al mig blava, perquè tenia com tristesa de deixar l’escola”

Com es pot veure a la taula, el marc teòric no està allunyat dels resultats obtinguts en la investigació, però si que s’obvien dues emocions: L’alegria i la tristesa. Al no tenir-les presents, aquestes dues emocions no es tenen en compte a l’hora d’establir unes bases per fer una coordinació entre les escoles de Primària i els

Instituts i aquestes podrien ser importants per millorar aquesta coordinació. Personalment, si hagués de fer un pla de millora sobre la coordinació entre escoles i instituts, em centraria en aquesta felicitat i alegria inherent que han mostrat la majoria dels alumnes de primària durant l'estudi.

Continuant, crec que el disseny de la investigació ha fet que els alumnes poguessin parlar més obertament sobre les seves emocions i fer-les més evidents. Fer el dibuix previ al grup de discussió i recalcar-els-hi que era necessari reflexionar i pensar abans de dibuixar, ha fet que en el moment de la trobada amb el grup de discussió fos més fàcil per ells i elles, ja que hi havien pensat a casa. Pensant en futures pràctiques similars, ja sigui com a investigador o a l'escola com a mestre, em guardo el recurs per poder parlar d'emocions i sentiments amb els alumnes.

Per acabar les conclusions i aquest Treball Final de Grau, vull dir que els resultats obtinguts han sigut força similars a les meves hipòtesis inicials. Jo m'esperava que els nens i nenes sentissin por, incertesa, nervis i tristesa durant la transició educativa a la secundària, però no em pensava que ho explicitarien de manera tan evident. La facilitat que han tingut per parlar sobre les seves emocions m'ha sorprès i crec que això ho haurien d'aprofitar les Escoles de Primària, els Instituts i les famílies i que junts poguéssim crear consens per millorar, ja que ara estem exterminant les ganes i la motivació dels nens i nenes per aprendre.

8. Bibliografia

Ajuntament de Santa Eulàlia de Riuprimer. (2013). *El municipi*. Recuperat de http://www.santaeulaliariuprimer.cat/el_municipi.html

Antúnez, S. (2005). El cuidado de los procesos de transición de primaria a secundaria: A modo de balance. *Aula de Innovación Educativa*, 142, 7 - 11. Recuperat de <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=1180003>

Decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària (2015)

Decret 187/2015, de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria. (2015)

Escola El Roure Gros. (2018). *Normes d'organització i funcionament del centre*. Recuperat de https://drive.google.com/file/d/1B1wOQqjWRDKwvrNfgOHI_I7da994uB84/view

Escola El Roure Gros. (2018). *Pla general anual*. Recuperat de <https://drive.google.com/file/d/1h1kNWedujS425dGIE36C8o2gDhYPrSsw/view>

Escola El Roure Gros. (2018). *Projecte Educatiu de Centre*. Recuperat de <https://drive.google.com/file/d/1Wgqlve8EOTYVcmNhSbs4Cqn7zUWRReman/view>

Gairín, J. (2005). El reto de la transición entre etapas educativas. *Aula de Innovación Educativa*, 142, 12 - 17. Recuperat de <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=1180006>

Garriga, N., Pigrau, T., i Sanmartí, N. (2012). Cap a una pràctica de projectes orientats a la modelització. *Ciències*, 21. Recuperat de <https://revistes.uab.cat/ciencies/article/view/n21-garriga-pigrau-sanmarti>

Gil, J. (1992 – 1993). *La metodología de investigación mediante grupos de discusión*. Recuperat de: http://espacio.uned.es/fez/eserv.php?pid=bibliuned:20406&dsID=metodologia_investigacion.pdf

Gimeno, J. (1997) La diversitat de la vida escolar i les transicions. *Guix: Element d'acció educativa*, 238, 5.

Hernández, R., Fernández, C., Baptista, P. (2004). *Metodología de la investigación*. Mèxic: McGraw-Hill Interamericana.

Institut d'Estadística de Catalunya (2018). *El municipi en xifres*. Recuperat de <https://www.idescat.cat/emex/?id=081000&lang=es>

Institut d'Estadística de Catalunya (2018). *El municipi en xifres*. Recuperat de <https://www.idescat.cat/emex/?id=082476&lang=es>

Isorna, M., Navia, C., i Felpeto, M. (2013). La transición de la educación primaria a la educación secundaria: Sugerencias para padres. *Innovación educativa*, 23, 161 – 177.

Marcelo, C. (1995). *Formación del profesorado para el cambio educativo*. Recuperat de <https://www.researchgate.net/publication/256194929>

Callejo, M. (2002) Observación, entrevista y grupo de discusión: El silencio de tres prácticas de investigación. *Revsita espanyola de salud pública*, 76(5), 410 – 422.

Marimón, M. (2018). *Seminari TFG*. Recuperat de:

<https://sites.google.com/site/seminaritfg/analisi-de-dades>

Maroto, S. (s/d). *Coordinación entre primaria y secundaria: Ojo al escalón*. Recuperat de <https://www.researchgate.net/publication/39208732>

Rodríguez, F. (2016). *Transición de Primaria a Secundaria: Factores de éxito*. (Tesis doctoral no publicada) Universitat de Barcelona, Catalunya.

Ruiz, L., Pérez, C., i León, A. (2010). *Revista Iberoamericana de Educación / Revista Ibero-americana de Educação*, 52(3), 1 – 13. Recuperat de https://www.researchgate.net/publication/43105990_Transicion_a_la_secundaria_los_temores_y_preocupaciones_que_experimentan_los_estudiantes_de_primaria

Sánchez, J. C. (2013). *Métodos de investigación educativa*. Sevilla: Punto Rojo Libros.

Cook, T. (1982). *Qualitative and quantitative methods in evaluation research*. (p.5)

San Martí, N. (2010). *Avaluar per aprendre: L'avaluació per millorar els aprenentatges de l'alumnat en el marc del currículum per competències*. Recuperat de http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0024/fc53024f-626e-423b-877a-932148c56075/avaluar_per_aprendre.pdf

Si Gurb. (2018). *Disseny de Rúbriques*. Recuperat de <https://sites.google.com/site/rubriquesgurb/>

Si Gurb. (2018). *Projecte STEAM*. Recuperat de <https://agora.xtec.cat/insgurb/projecte-educatiu/projecte-steam/>

Si Gurb. (2018). *Un projecte per a l'Institut de Gurb*. Recuperat de <https://www.slideshare.net/NriaSams/el-projecte-educatiu-de-linstitut-de-gurb>

9. Annexos

9.1. Annex1. Transcripció del grup de discussió Escola de primària el Roure

Gros

Membres: 5 infants

Sexe: 3 nenes i 2 nens

Durada: 20 minuts

Llegenda:

Investigador (I)

Subjecte 1 (S1)

Subjecte 2 (S2)

Subjecte 3 (S3)

Subjecte 4 (S4)

Subjecte 5 (S5)

I – Comencem, comencem pel principi, porteu a l'escola El Roure Gros bastants anys i alguns, segurament, ja hi heu fet infantil i tot abans. Després la primera pregunta està relacionada amb el, més o menys temps que heu estat a aquesta escola, com ho heu viscut. Com heu viscut la vostra etapa a l'educació primària. Qui té ganes de començar?

S1 – Doncs amm... ha sigut una etapa "guai" fàcil i de vegades difícil

S2 – Amm... (riure nerviós) també com una mica difícil algunes coses, però mmm... també n'hi ha d'altres que han sigut fàcil, i quan vaig arribar aquí tenia por, no sé de començar vaig començar a 4rt i... "Bueno" i això.

I – Què és el que et feia por?

S2 – “Bueno” no coneixia a ningú i... la manera de treballar, perquè jo abans anava en una altra escola que estàvem tot el dia al pati i treballar de la manera que treballàvem aquí era com un salt molt gran i ja està.

S3 – Ha sigut moments divertits que rèiem molt. També ha sigut una mica difícil depèn de quines coses. I ja està.

S4 – Quan vaig començar a infantil m’anava molt bé. Em va agradar molt era molt fàcil, però quan vaig pujar a primer, segon, tercer i quart, a quart, “Bueno” aquests, primer, segon, tercer i quart va ser bastant difícil.

I – Per què?

S4 – Perquè m’enfadava molt amb els mestres i...

S5 – Que, que quan vaig començar a P4, que allà molt bé tot, que vaig fer molts amics i després vaig pujar a dalt a primer, segon, tercer, quart, cinquè i sisè i emm... vaig notar un canvi que només era treballar, treballar, treballar i això. I després depèn quins cursos m’he anat estressant i enfadant i tot això, però bé.

I – Seguim en aquesta etapa. Educació primària. M’agradaria que destaquéssiu una sola emoció, sentiment que heu viscut i que em donéssiu un per què. És a dir una sola...

S5 – Però pot ser contenta... a com ha de ser per exemple ha de ser una... a trista, enfadada, contenta.

I – Per exemple, però que després puguem argumentar, donar una raó de per què. No seguim un ordre. Qui te ganes de començar? Algú ho té clar?

S5 – Jo si, però no sé.

I – Si dubtem entre dues, podem dir les dues.

S5 – Jo no sé que dir si un dia que estava enfadat o un dia que estava content.

I – Hauria de ser general.

S5 – Com vols dir?

I – Una sensació general. Em que et quedes tu. Des de P4 fins a sisè, en general com estic.

S4 – Jo des de, “Bueno”, quan vaig aquest canvi ja em portava més bé em deixaven fer moltes més coses que quan em portava malament va ser un canvi bastant bo.

I – Com et va fer sentir aquest canvi?

S4 – Molt bé, content.

S2 – Amm, quan vaig arribar a quart fins ara a sisè amm.. ha sigut tot molt “guai”, perquè hem fet coses en grups i individual que m’han agradat molt.

I – I com t’ha fet sentir això?

S2 – Bé.

S1 – Amm... Jo a l’escola tenia molt entusiasme perquè sempre fèiem coses noves i provàvem coses divertides. I tenia ganes.

S5 – Amm.. quan he, “Bueno” que aquest, quan pujar a dalt, “Bueno” si que des de primer a sisè he estat molt content perquè he fet nous amics i amigues, perquè treballàvem en grup i fèiem coses divertides, però després hi havia coses que també no m’agradaven gaire.

S3 – Jo des de que vaig començar, o sigui des de que vaig pujar a primer i tots aquests curss més endavant hi havia molt moments que a la classe ens ho passaven súper bé, també hi ha hagut moments de tristesa perquè ens enfadàvem amb les amigues molt i ja està.

I – Oblidem l'etapa de primària i centrem-nos en el que ens vindrà l'any que ve. Ús vindrà a tots la secundària. Primer d'ESO en un institut nou i ens centrarem primer de tot en els dibuixos que heu fet cada un de vosaltres. I la pregunta seria, quin fet destacaríeu del vostre dibuix, al que heu donat més valor quan l'estàveu creant? Aquella cosa que volíeu que ús quedés perfecte, perquè significava una cosa concreta. És a dir, el primer guix que vas fer, per què el vas fer? Per què és el primer que et va venir al cap? És important que expliquem el fet que destaquem i per què.

S5 – Que... El color negre el vaig fer, perquè tenia por que em cridessin i tot això. Després el color verd el vaig fer perquè estava feliç de passar de curs i no repetir. I de passar un i... de sentir-me més gran i tot això.

S1 – Que jo al principi vaig dibuixar una escala, com, que seria un pas gran de l'escola fins a l'Institut, i a l'escala hi ha com obstacle, que era com, "Bueno" les mates, la llengua i que l'institut costaria molt, moltes més coses. I quan arribes a dalt de l'escala l'institut està ple de colors perquè és com si haguessis passat totes les pors.

S2 – Jo vaig decidir fer un brot, perquè és com començar de nou a l'institut i deixar endarrere l'escola. I he fet una part més gris perquè és la por de dels companys, perquè no "coneixo" a ningú i "Bueno" el mateix que em va passar quan vaig arribar. I molts colors de, de força i emocions positives de començar.

S3 – Jo he decidit fer com una gota al mig blava, perquè tenia com tristesa de deixar l'escola. I després he fet punts de colors perquè coneixeria coses noves faria amics nous i, o sigui, i m'agradaria molt i ho hauria de provar.

S4 – Jo he dibuixat colors com serien molts amics meus, com aquí ens ho estem passant molt bé i som uns quants amics, aquí de vegades ens barallem, aquí ens ho passem bé fent mates, aquí fent llengua i fent anglès.

I – Seguim aquí, seguim a secundària. Com ús espereu que sigui aquesta etapa?

S5 – Jo m'espero que aquesta tarda.

I – Aquesta etapa eh. Etapa d'educació secundària. Com t'esperes que sigui l'institut.

S5 – Aaa... l'institut... jo m'espero que sigui divertit que fem moltes coses noves i que ja "por fin" tindrem un ordinador i treballem més amb ordinador i farem més coses així en grup, però també farem coses en, en individual.

S4 – Jo penso que serà mmm.. bastant difícil aquest primer curs, perquè no he fet mai res de deures ni d'exàmens i no he fet mai res i tinc una mica de por.

S3 – "Pues" jo em penso que serà súper divertit perquè coneixerem gent nova i descobrirem coses que no hem fet encara.

S2 – Amm, jo crec que serà divertit, perquè sortim molt de l'institut i... "Bueno" també em fa una mica de por també per el que ha dit l'S4 d'això de amm.. de que no he fet mai deures "pues" que també em fa una mica de por i que, amm... ja està.

S1 – Que a... l'etapa d'anar a l'institut, la del institut, jo crec que serà com més estressant, perquè hi haurà més exàmens, més deures i més coses que, "Bueno",

aprendrem molt però també ens costarà tot molt, perquè venim d'una escola que treballem molt, però d'una altra manera.

I – M'agrada el que has dit, que venim d'una escola, que treballem molt, però d'una altra manera. En que creieu que ús podrà ajudar la manera de treballar aquí a aquesta escola a l'institut? Que no puguin tenir, per exemple, un altre nen o nena que vingui d'una altra escola i que hagi treballat, per exemple, amb un llibre. Què creieu que ús aporta l'haver treballat de manera diferent, de cara a l'institut?

S5 – Que... ara estarem passarà com un.. amm.. “Bueno”, que quan treballem aquí, si hem de fer coses en grup ho tindrem com més dominat i ja sabrem fer més coses en grup, en canvi les altres escoles que estan tot el dia assentats en una taula, no fan tantes coses en grup i els hi costarà més.

S1 – Que jo crec que... amm.. com que a l'escola treballem, o sigui, per exemple les matemàtiques ens ensenyen perquè son així, en canvi a les altres escoles els hi fan memoritzar, llavors quan hi hagi una cosa difícil, nosaltres podrem explicar el perquè.

I – Si no teniu res a dir no passa res, passem i ja està. La següent, jo tinc dos coses més a dir, però de debò que si teniu ganes d'intervenir ho podeu fer.

Grup – “Vale”.

I – Comencem per una, complicada. Quan m'he anat mirant tots els vostres dibuixos, la por hi és present, sempre parlem de por. Tinc por de l'institut, de que puc fer, de que em cridin, la por en algun moment casi sempre surt. La pregunta és complicada, però crec que la podeu contestar segur. Què és per vosaltres la por?

S5 – La por per exemple és, que un nen, que uns nens i nenes em facin “bullying” per exemple, que em cridin i m'estressi molt, que.. em tractin malament els mestres i tot això.

S4 – Per mi és, la por, quan arribi al institut que potser moltes coses del que fan a l'institut no ho sabré fer jo i tindrè por. I també que una mica em barallaré segur, bastant amb uns quants.

S1 – Jo crec que la por serà justament al principi, perquè seran coses que “uaa” que difícil és això, no ho he provat mai, però quan ja em vagi acostumant ja se me n'anirà la por.

S3 – Per mi la por és com, què em passarà quan arribi al institut, o sigui, si em costarà molt, si no podré, sinó podré seguir les classes, si no ho se.

S2 – “Pues” la por és que sigui també molt difícil, que hi hagi coses que no les sé i que... em renyin o em castiguin per alguna cosa. I ja està.

I – Jo penso, vosaltres segur que teniu dubtes al cap, ús passen coses, és un moment en el que venen moltes preguntes, en teniu alguna ara? Que pugueu fer als vostres companys?

S1 – “Bueno” jo tenia moltes preguntes, però quan vaig anar a visitar ja ens van explicar coses.

S5 – Que jo... quan... jo em pensava que “Bueno” que seria com més difícil tot, tot. I “bueno” penso que és més difícil i tot això.

S4 – Jo pensava que abans el “cole” i l'institut era un pas molt petit, una mica més difícil, però molt petit, no gaire molt més difícil. I ara que ja sóc una mica més gran he vist que ja ha canviat una mica.

I – Les preguntes ja estan, les quatre coses que tenia pensades, ja ho tenim llest. Només me'n queda una, que es respon amb si o no. I si teniu ganes de dir alguna

cosa al darrera doncs molt millor, perquè això sempre fa que s'entengui millor el que diem. Tornareu al Roure Gros?

S5 – Sí! Per visitar els amics que he fet, els amics que tinc a cinquè a quart i a tots als cicles i als mestres també. A veure si ha canviat les classes i tot.

S4 – Jo també vindré a veure els meus companys que en tinc molts també a cinquè i a quart també. I també vindré a veure l'escola nova estan fent, també l'aniré a veure.

S3 – Jo si que hi aniré, perquè aniré a veure els amics i tot, i si tenen una pregunta de l'institut, doncs jo els hi respondré.

S2 - “Pues” jo si que hi aniré per veure els mestres i per veure els amics, perquè jo tinc molts amics de cinquè, que ara estan fent cinquè.

S1 – Jo vindré també per animar als nens i nenes de cinquè que tenen la mateixa por que ara jo i a visitar als mestres i “explicar-lis” com va tot.

9.2. Annex 2. Transcripció del grup de discussió Institut de Gurb

Membres: 5 infants

Sexe: 3 nenes i 2 nens

Durada: 20 minuts

Llegenda:

Investigador (I)	Subjecte 1 (S1)	Subjecte 2 (S2)
Subjecte 3 (S3)	Subjecte 4 (S4)	Subjecte 5 (S5)

I – Val doncs comencem. Al principi ens referim a l'etapa d'educació primària o sigui que toca fer una mica de memòria, n'hem pogut fer una mica mentre fèiem el dibuix, vull dir, es tracta de tornar-hi. I la pregunta és la següent: Com heu viscut la vostra etapa d'educació primària? Com la recordeu? Penseu tranquils, no hi ha cap pressa, feu memòria de tot allò que recordeu e l'educació primària al Roure Gros.

[Llarg silenci]

S4 – “Bueno” és que jo el recordo, jo m'ho vaig passar bé, és que no sé què dir.

I – Val, la idea és anar, per què, què recordes que t'ho fes passar bé.

S4 – No sé, com que la manera de treballar era com més grupal, o sigui l'Institut també ho és, però allà no sé, m'agrada més.

S3 – Jo crec que va ser com única perquè “pues” la manera de fer les coses, llavors el canvi va ser com una mica més intens perquè passàvem de fer tota la feina a

l'escola a haver de fer feina també a casa i això "pues" va ser com canviar de xip, però l'experiència "tope" bé, anat a la, a... primària a allà "pues" va ser com molt maco perquè érem com tots una família. Ens "aveniem" entre tots i no sé.

I – Alguna cosa més?

S2 – Que jo també la recordo molt feliç, perquè o sigui es que apreníem, però ens ho passàvem molt bé a la vegada. I no sé. O sigui, era molt experimental, no era tu estar allà copiant de la pissarra, o sigui aprenies experimentant.

S5 – També és veritat que al estar sempre amb els mateixos amics, sempre. No només a la classe, fent un tipus de classe. Està sempre, un curs i el següent, "pues" també jo crec que és millor. Amb els mateixos amics, mateixos "profes".

S1 – "Bueno" aquí, "bueno" era més variada, podries fer més el que tu volies i triar els temes que podies fer, en canvi, a.. "bueno" a.. ara el canvi aquí es nota com més, com més obligatori. En canvi allà podies fer el que volies, podies fer el que volies i treballar el que podies fer.

I – Molt bé. Alguna coseta més? No? Perfecte. Seguim en aquesta etapa, tot el que m'heu dit va acompanyat d'alguna emoció, un sentiment, m'agradaria, la pregunta és si haguéssiu de destacar una sola emoció o sentiment que vau viure durant la vostra etapa d'educació primària, quina creieu que seria?

S4 – Felicitat. (Riure) Està clar.

S3 – Alegria.

S1 – Tranquil·litat.

S2 – Jo crec que també seria felicitat.

S5 – Seria, jo crec, més tranquil·litat.

I – Molt bé. Seguim doncs, ara canviem d'etapa, venim al que esteu fent ara, porteu tres anys fent educació secundària. Si haguéssiu de destacar una sola emoció o sentiment que descrivís la vostra etapa d'educació secundària, quina creieu que seria? En el temps que porteu.

S3 – Esforç.

S5 – Crec més que nervis.

S4 – Sí, nervis.

(Silenci llarg)

I – Com vulgueu eh, sinó continuem, no passa res, n'hi ha moltes, tenim estona. Si teniu ganes de tornar a intervenir, encara que ja hagueu intervingut, si "s'us" acut alguna altra cosa, podeu tornar-hi, vull dir, no només és... la idea del grup de discussió és que no sigui com una entrevista, sinó és que sigui constant i que anem intervenint tots dos en qualsevol moment.

S1 – "Bueno" però també esforç, però també una mica com obligació. Sempre s'ha de fer "lo" mateix cada dia.

S2 – Amm.. A vegades també una mica d'estrès.

I – D'acord, perfecte. Val, ús repartiré els dibuixos que heu fet perquè ens ajudaran també a situar-nos. Val. Aquesta setmaneta heu estat reflexionant-hi una mica sobre el tema. La idea és que ara no ens centrem en una emoció en general, sinó allò primer que ús va venir al cap en el moment de fer el vostre dibuix. Això ho he de posar sí o sí, perquè això és clau per la meva transició de l'educació primària a

l'educació secundària. Què és el primer al que va donar importància en la creació del vostre dibuix, què va voler representar.

S4 – La por.

S3 – La inseguretat.

S2 – L'emoció, però també els nervis i la por.

S1 – També la por.

S5 – També una mica de por per el canvi, però també suposo també una mica de nervis.

I – Molt bé. Bé ara si que ens toca argumentar una mica més. Diem el perquè del que diguem simplement. La pregunta és la següent: Com us esperàveu que fos l'etapa d'educació secundària quan estàveu a primària, com us imaginàveu que seria quan estàveu a sisè? Com ha sigut? Si s'han complert les vostres preocupacions o les vostres pors, o no. I finalment, a.. si ha set diferent, o ha set diferent a com us l'esperàveu. Al cap i a la fi, torno a explicar-ho perquè ho entenguem millor. Com us ho esperàveu. S'han complert les pors o ha sigut diferent? Aquí va la idea. Fem memòria, segur, sisè és una etapa que marca, us n'heu d'en recordar per forçar.

(Silenci llarg)

I – Els alumnes de sisè, quan ho vaig fer amb ells parlaven, doncs els dibuixos eren similars, el cap i a la fi també dibuixaven escales, dibuixaven, però dibuixaven d'una altra manera, ells es centraven més en estic creixent. Els dibuixos eren des de brots, de una flor que neix, per ells és això, però també parlaven al mateix temps de por i també hi havia algun camí dibuixat, però amb un final feliç. És a seva idea. Us imaginàveu això? Anem primer aquí.

S2 – Amm.. Jo és que tenia por o sigui al canvi, perquè també era perquè els altres nens de les altres escoles ja estaven acostumats a fer deures, els exàmens i això i clar jo em pensava que seria molt difícil, però o sigui, quan vaig, quan jo vaig començar doncs la veritat és que no va ser pas així, va ser diferent.

S3 – Jo penso el mateix, era com que, al menys jo també tenia por de no ser suficient, de com no arribar a encaixar molt bé, ja que no estàvem acostumats ni als deures, ni als exàmens, ni a tenir unes assignatures fixes, llavors això si que és “lo” que més em preocupava, però al arribar a primer d’ESO “pues” vaig veure que sabia fer-ho i que érem capaços, l’únic que ens ho havien ensenyat d’una altra manera, una manera que ens havia com servit per aplicar-ho a diferents llocs, no només aquí i a l’Institut i llavors jo crec que vam estar com una mica més segurs del que fèiem.

S4 – “Pues” si, perquè quan vens de l’altra escola nostra, com que no tens deures i això “pues”, quan vas a un altre que n’hi han i tot això, et sents com, bff.. molt nerviosa amb por, perquè clar com que no ho has fet mai, no saps “lo” que és, i “bueno” Jo vaig tenir una mica de por i pensava que m’aniria molt malament, que ho suspendria tot però quan vaig arribar aquí vaig veure que tampoc ho era tant, saps, que m’havia, que ho havia fet tot una mica massa dramàtic.

S1 – Nosaltres, “bueno” abans dels que ja van vindre havíem fet com, els professors, ens havien fet com una bola que seria molt diferent tot, ens ho havien fet com molt gran, molt exagerat i ja t’agafava la por i això a les assignatures, i després al vindre aquí va ser més aviat al contrari, que era molt semblant allà, l’únic que era tot més obligatori, era tot més, en “plan”, més matèria i això.

S5 – Jo també, més o menys, m’imaginava que seria molt diferent, molt més difícil tot, és que clar, no hem fet res comparat amb l’Institut, que és més normal, però és que aquest cole encara menys. I fer-ho tot de cop jo pensava que aniria malament

tot i no, a... quan vam arribar aquí, pel que vaig veure, no era tan difícil i vaig veure que era millor del que em pensava i no es van complir les pors que tenia.

I – Alguna coseta més?

S3 – Jo crec que també amm.. al tenir com això, les assignatures fixes, matemàtiques, biologia i això, no és “lo” que teníem, nosaltres fèiem matemàtiques com relacionant-ho amb el treball que estàvem fent, l’anglès, si estaves fent un treball d’astronomia, feies astronomia en anglès. Llavors aquí que és més, ja t’ho fiquen més pautat, doncs és com també el canvi això, de passar com a experimentar-ho a descobrir-ho per tu mateix, a que t’ho hagin d’ensenyar, ficant la pissarra o amb un llibre i això, també és com què m’espera saps? Però, llavors te’n adones de que ho saps fer, l’únic d’una altra manera i t’ho han ensenyat d’una altra manera.

I – Val. Heu fet força referència ara en aquest punt a l’escola, doncs centrem-nos en això. En què creieu que ús ha servit, anar a l’escola El Roure Gros, que treballa d’una manera diferent, d’una manera singular a les altres, per la vostra etapa d’educació secundària i per què. O sigui, per què ens ha servit anar a l’escola el Roure Gros, si ens ha servit o no i a partir d’aquí en què he pogut aplicar totes aquestes coses que he pogut conèixer. Algunes ja ho heu dit una mica, però centrem-nos-hi, a veure si podem donar unes quantes opinions sobre això. Què ens ha semblat i per què ens ha servit.

S1 – El més, al fer un tipus de projecte aquí al institut, com fèiem tota la matèria i al final si fas un projecte o això, allà a l’escola, al fer-ne molts, casi sempre hi ha la matèria de fer projectes en grup, doncs aquí ja et servia molt. Perquè ja sabies organitzar-te i això.

S2 – Jo crec que ens va ajudar a ser més autònoms anar al Roure Gros i ens va servir per aquí, és això que ha dit, perquè així amm... a l’hora de fer tu un treball o

un projecte, doncs ens és molt més fàcil, perquè ja hi estàs acostumat i et pots espavilar més tu sol.

S3 – Jo crec que també amb la pràctica de fer treballs, redaccions i tot això, descriure per tu mateix, que no t'hagin d'ajudar, això, al menys a mi em va servir molt perquè els informes de pràctiques que fèiem a biologia “pues” es com que ja sortia sol redactar-ho, si havies de seguir unes pautes, unes rúbriques que ens donen, però és com que ja sabies com fer-ho i llavors també el fet de que t'ensenyen això, a ser autònom, llavors doncs ja et pots valdre per tu mateix, no necessites que el professor estigui allà tot el “rato”. Si no entents “algu” pots preguntar-ho però jo sempre intentava descobrir-ho per mi mateixa perquè al cap i a la fi és un aprenentatge això i “pues” això.

S5 – Jo crec que també ha estat bé que treballàvem en grups sempre i a aquest institut també ha anat bé perquè també és en grup i no individualment aquí i sol. També està molt bé perquè ens ha ajudat a poder treballar molt més bé en grup a entendre'ns entre tots i si.

S4 – Jo crec que a la nostra escola ens van donar les eines per, és que no sé com dir-ho, per... o sigui que, es que ho has dit tu abans...

S3 – Jo crec que també les eines per relacionar-nos entre nosaltres i saber conversar les coses i donar la teva opinió.

S4 – Que et dona les eines, però d'una altra manera, no et donen mates de cop, sinó que apliquen les mates a tot i aquest, o sigui tu no t'adones que fas mates perquè en realitat ho fas a tot i després jo crec que això va ser molt bona idea perquè ara tampoc ens van tan malament, gents.

Tots – No, no, gens malament.

S1 – També tot això que diuen, molts d'aquí, els de Gurb o d'altres llocs els hi fan buscar tota la informació a partir d'internet, en canvi allà no ho fèiem tan a partir d'internet, sinó que era més espavilar-nos o buscar informació que ens donaven en llibres o el que sigui i el venir aquí et servia per no buscar-ho ja tot i si no ho sabies poder-te espavilar i treure la lògica a partir de tu.

I – Varies coses han sortit, perfecte. Va doncs, ara la pregunta està pensada per comprar els vostres dibuixos amb els alumnes de sisè. La idea és que els vostres dibuixos mostren por i preocupació en molts casos i els de sisè, a part de que fossin una mica més optimistes, també mostren por i preocupació. La pregunta, s'ha de pensar "eh", preneu-vos el temps que necessiteu. Què creieu que hauria de canviar per què la transició educativa de primària a secundària fos més fàcil i no despertés tantes incerteses, pors i preocupacions als alumnes. Què creieu que es podria fer de manera diferent perquè no tinguéssim aquest salt tan marcat.

S4 – Però a quin institut?

I – A tot arreu.

S4 – Jo faria no tenir deures, perquè això no ajuda molt a l'ensenyament, només et "don" ser més responsable, però hem vist que al Roure Gros, no tenint deures, acabes sent igual de responsable o més, o sigui que jo trauria els deures.

S3 – Jo crec que la manera de fer al Roure Gros era que l'objectiu era que tota la feina l'havies de fer a l'escola, perquè l'escola era per treballar, encara que si et venia de gust te'n podies anar a la galeria i llegir un llibre però tu n'eres conscient, tu sabies el que feies i tu t'organitzaves el teu temps, no era com aquí que de vuit i mitja a deu i vint has de fer això i tal, no sinó que si volies fer anglès i et deien, et donaven l'oportunitat de fer anglès, tu podies apuntar-t'hi o no, si volies fer mates, feies mates, si volies fer el teu treball, el podies fer, si volies llegir o volies anar a música podies, llavors jo crec que això també és com que am... et servia per saber que has de treballar a l'escola i que treballar am.. i treballar a casa és com, que se't

fa més pesat i llavors aquesta idea ens feia com estar més motivats a l'escola i aquí perds com una mica la motivació, per què clar, ara em ficaran deures am... llavors si no entens alguna cosa am... doncs no tens el professor per preguntar-ho, llavors si que això dels deures per mi jo crec que, potser si que serveixen per ser més responsable, és "lo" que ha dit la S4, que, que hem après a ser responsables d'una altra manera i igual d'eficient que en una altra escola. Sense tenir deures.

S5 – Jo crec que perquè la gent no tingués tanta por a l'hora de, "hosti" vaig a l'Institut, dius tot de cop. Jo crec que haurien de continuar els cursos a partir de sisè, o sigui ser més progressius, en comptes d'acabar sisè i de cop anar a primer d'ESO ja, institut i això, que puguin anar a setè, vuitè, novè. El fet de no canviar el nom, suposo que ja es nota bastant.

S2 – Doncs jo crec que el principal, la principal cosa de tenir les pors i aquestes inseguretats és perquè la societat ha creat un estereotip d'escola que és deures i exàmens, i sembla que si una escola no fa això, doncs sembla que no estiguis preparat pel què vindrà o això. És que fins i tot companys nostres ens ho deien, deien és que ens pensàvem que els de Santa Eulàlia serien "tontos", saps, però no, perquè aprenem el mateix que ells i més.

S1 - Els deures "lo" que hem fet aquí ha set de, al fer-ho allà a l'escola, al no fer deures t'espavilaves més i acabar la feina quan ho han dit ja, en canvi al fer els deures aquí és com ja ho faré a casa, no et fa treballar aquí, ja saps que et posaran deures i és com, ja perds les ganes de treballar. I jo el que faria per no trobar el canvi és allà, els professors et deien molt com era l'institut i això i t'avisaven molt de que hauríem, "bueno" que seria una mica així, amb la por i això, però jo crec que ens haurien de demostrar també com seria, per exemple, jo què sé, un dia cap a sisè o així, un dia demostrar, fer un examen o com seria de veritat, demostrar una mica perquè nosaltres imaginar-nos-ho una mica, per no trobar aquest canvi i dir "hosti" és més semblant ara.

I – Última pregunta i acabem. Heu tornat a visitar l'escola El Roure Gros des de que va marxar?

Tots – Riures

S5 – Jo només hi he anat un cop.

S4 – Jo anava a buscar els meus germans i sí, l'anava a visitar.

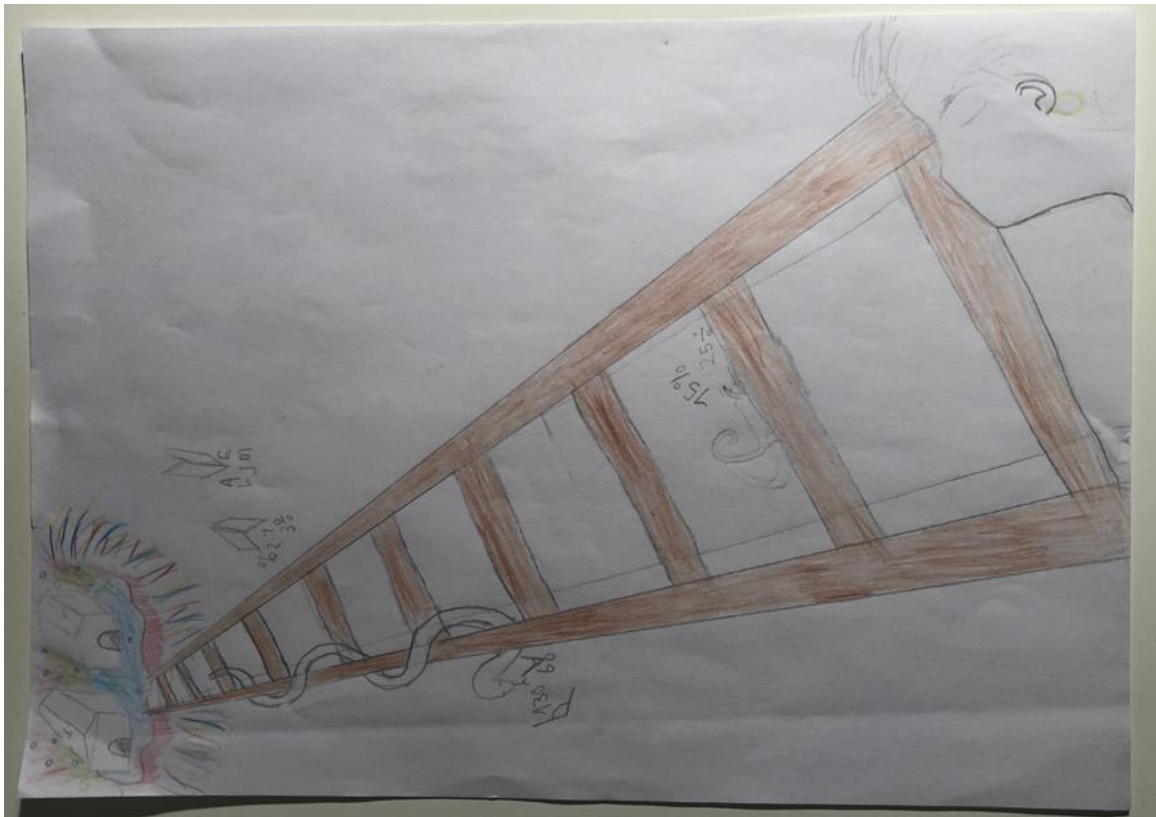
S2 – Jo sí, també anava a buscar la meva germana ha pujat algun dia a saludar els professors i això.

S3 – Jo a primer d'ESO hi anava bastant freqüentment, ja que "pues" no volia perdre com, perquè m'ha marcat l'etapa del Roure Gros, és una cosa que m'ha servit moltíssim per créixer com a persona. Si que ara no hi vaig tant, algun dia vaig a recollir la meva germana, però com que ja és més gran i això, ja ve sola cap a casa però, "bueno" però de tant en tant intento anar.

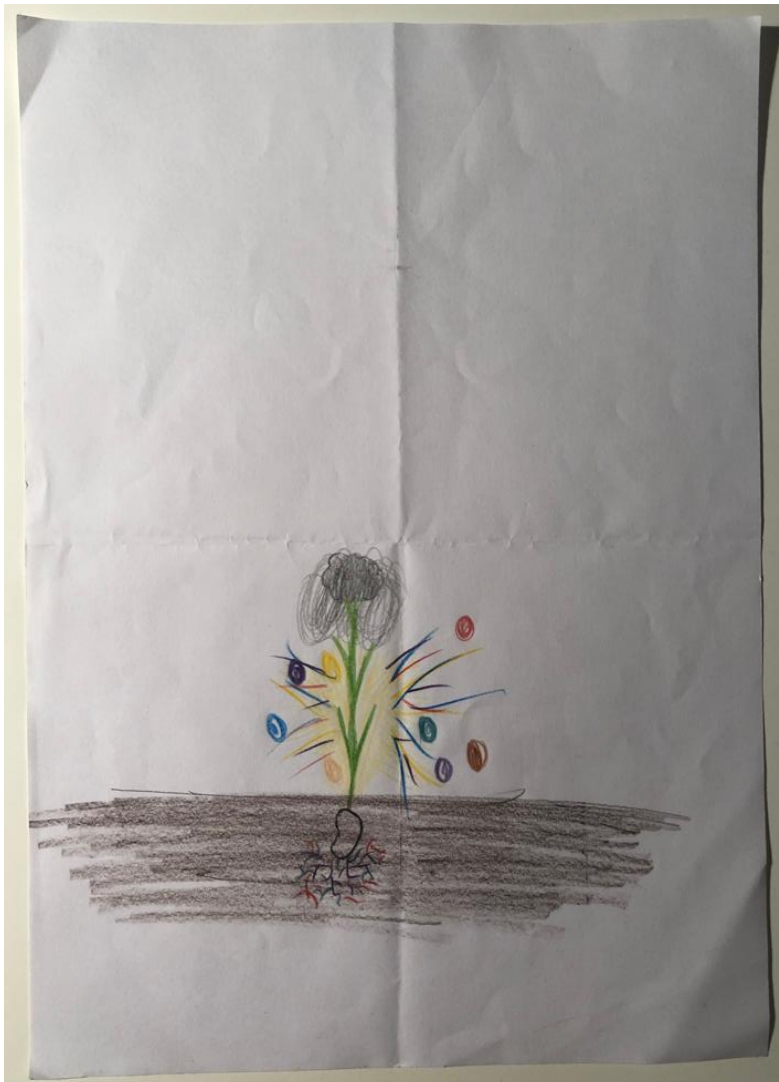
S1 – Com han dit també, més cap a primer era, perquè trobaves com a faltar-ho, ara cada cop ja porto uns quants anys aquí, ja no tens aquesta costum, perquè és com ja, "bueno" no és com no t'hi vulguin, però si, en "plan" com si ja no pensessin més en tu.

9.3. Annex 3. Dibuixos que representen la transició de primària a secundària segons els alumnes de primària de El Roure Gros.

9.3.1 - Annex 3.1. Dibuix del Subjecte 1

9.3.2 - Annex 3.2. Dibuix i anotacions del Subjecte 2

- brot - comensar de nou
 - colors foscas - Por
 - Colors alegres - alegria, felicitat, força, poder...

9.3.3 - Annex 3.3. Dibuix i anotacions del Subjecte 3

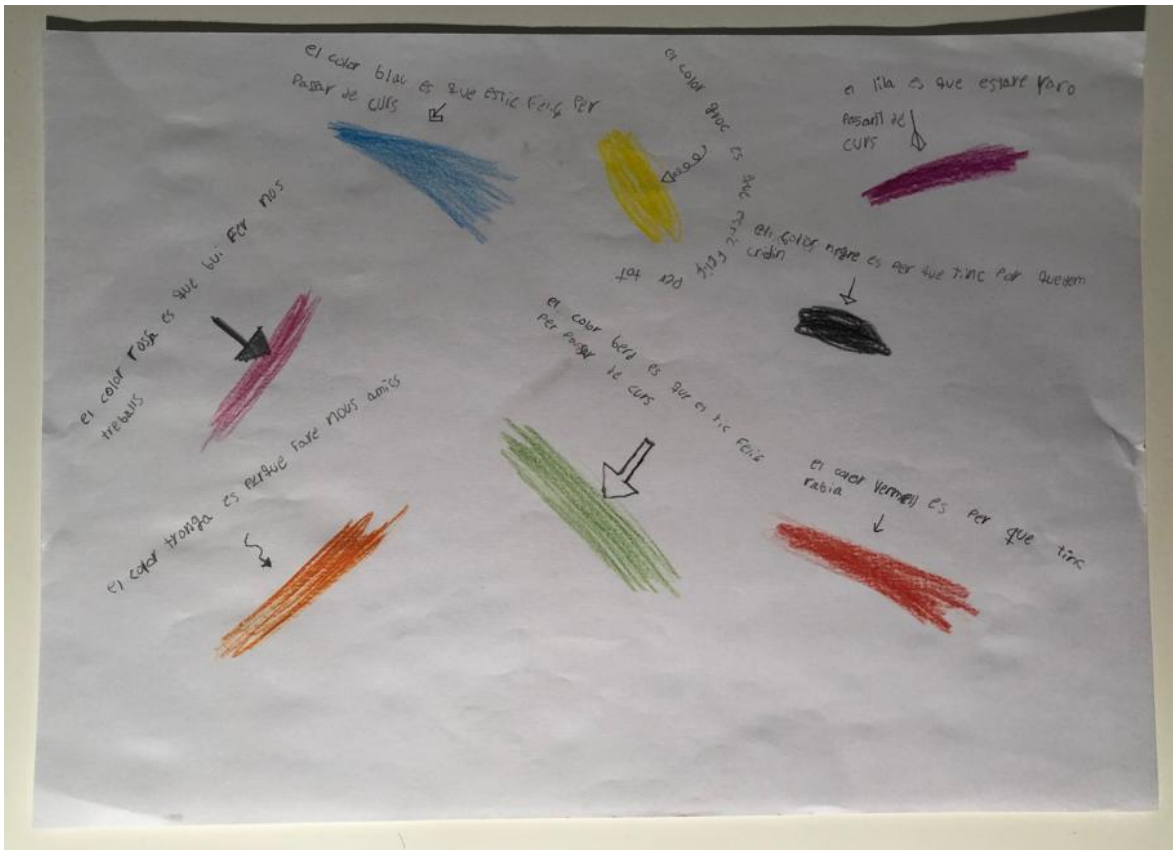
La gota blava significa una mica Tristesa

Les rodones de colors significa Alegria

9.3.4 - Annex 3.4. Dibuix del Subjecte 4

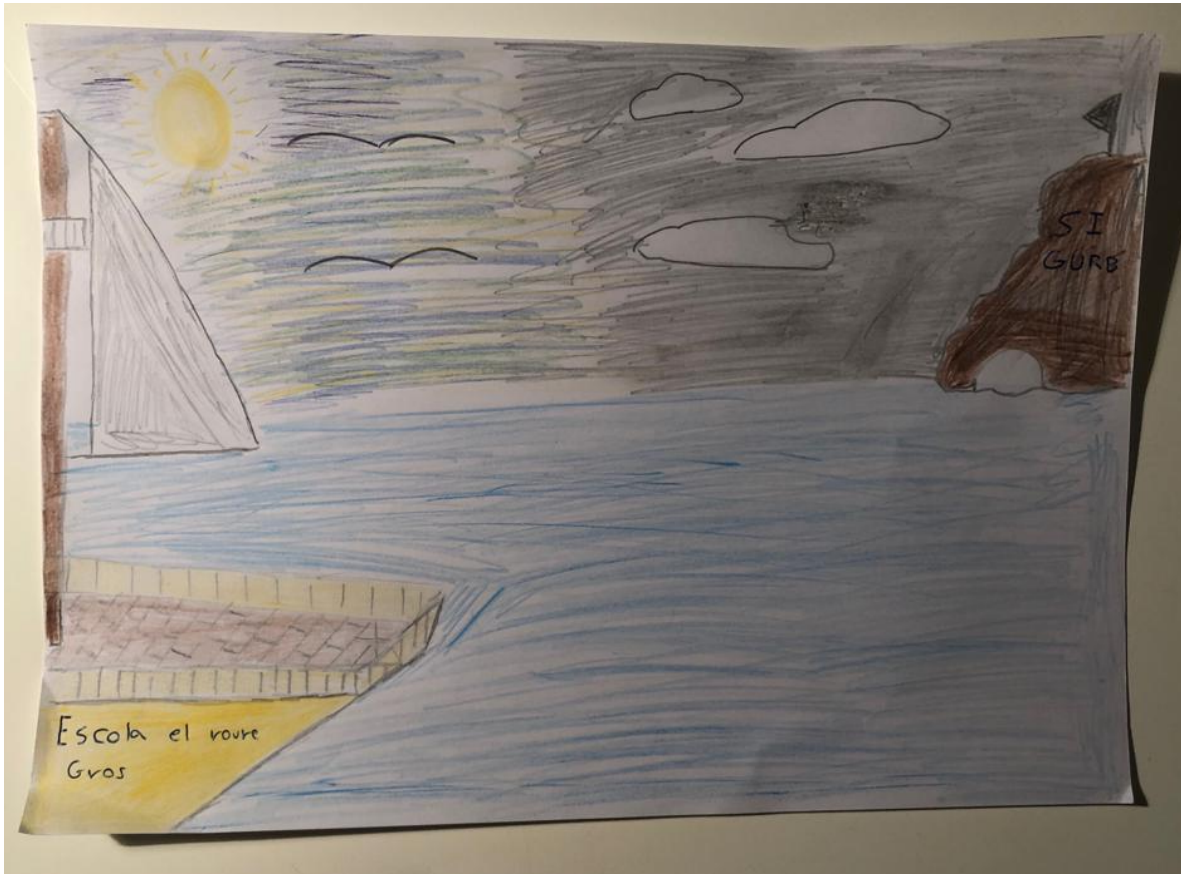

9.3.5 - Annex 3.5. Dibuix del Subjecte 5

9.4. Annex 4. Dibuixos que representen la transició de primària a secundària segons els alumnes de secundària de l'Institut de Gurb

9.4.1 - Annex 4.1. Dibuix i anotacions del Subjecte 1

"LA NOVA AVENTURA - PIRATA"

• El que he representat ha set una aventura que el marter del voure gros ens haurien d'espavilar sols i no sabriem el que ens haurien. La sensació que això tindria ja va set de por per el que em trobaria.

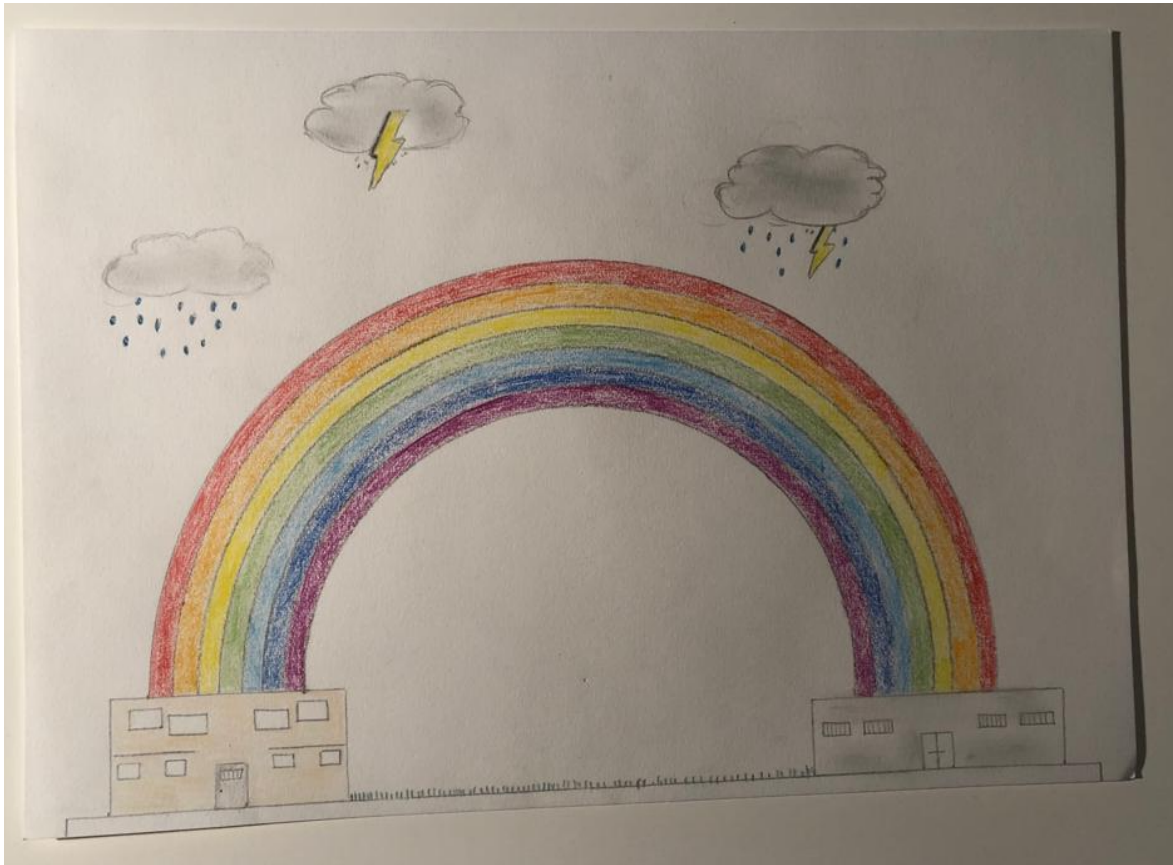
↳ Els colors que he representat han set cabts clars d'alegria, felicitat i tranquil·litat al voure gros i colors molt foscos de por, per representar l'institut.

9.4.2 - Annex 4.2. Dibuix i anotacions del Subjecte 2

Sol -> sentiments bons durant el trànsit.
 Lluna -> sentiments no tant bons.
 Colors clars -> Transmeten, emoció, alegria, felicitat, ...
 Colors foscos -> Transmeten por, nervis, ...

9.4.3 - Annex 4.3. Dibuix del Subjecte 3

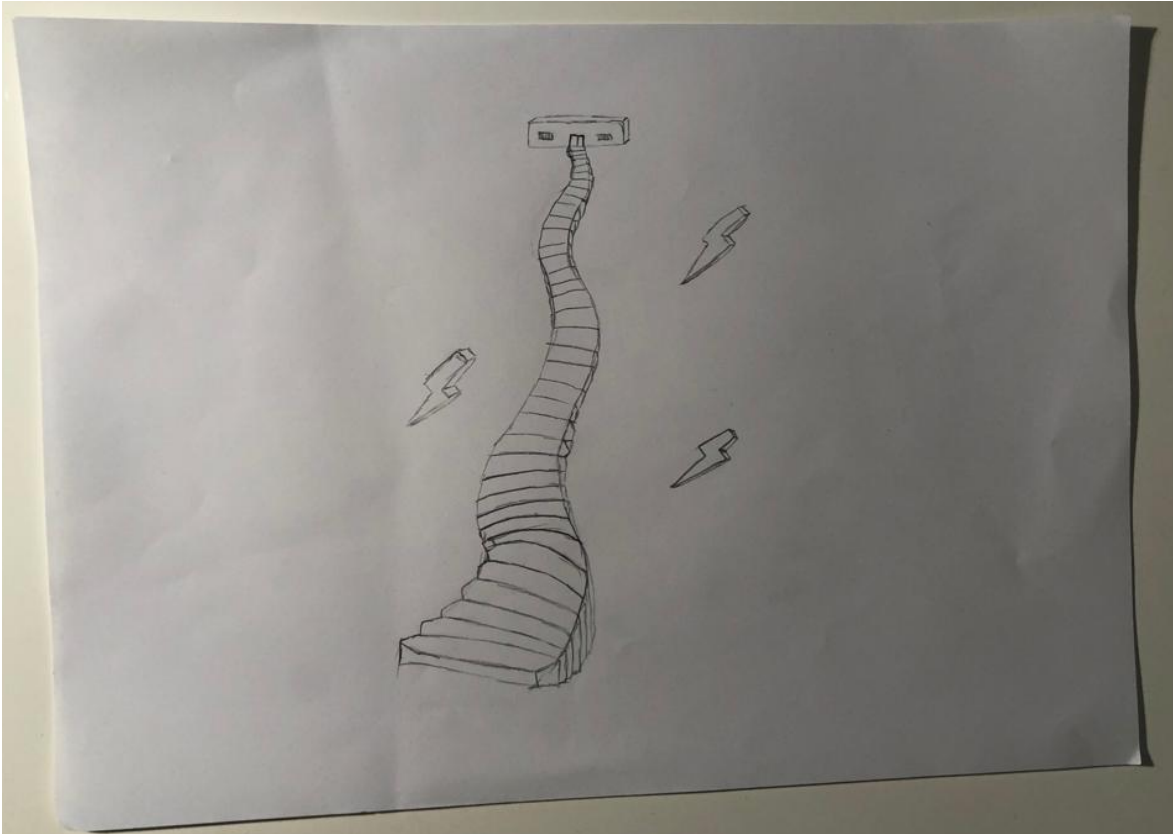

9.4.4 - Annex 4.4. Dibuix i anotacions del Subjecte 4

Groc (llamps) → Rabia
 Gris (Núvols) → Confusió
 Negre (camí) → Por
 Gris (Montanya) → Tristesa
 Gris fosc (cel) → Malestar i preocupació
 Blanc i negre (institut) → Por
 Negre (Barrots) → No tenir la mateixa llibertat com a l'escola
 Gris (Dins de les finestres i porta de l'institut) → Por al canvi, a la nova experiència

9.4.5 - Annex 4.5. Dibuix del Subjecte 5

Annex 4 – Objectius d'Educació primària – Currículum Educació Primària

a) Conèixer, valorar i aplicar els valors i les normes de convivència per ser un ciutadà lliure capaç de prendre compromisos individuals i col·lectius, respectar els drets humans i acceptar el pluralisme propi d'una societat democràtica.
b) Tenir consciència del valor del treball individual i col·lectiu i desenvolupar hàbits d'esforç i treball en l'estudi, així com actituds de confiança, amb iniciativa personal i emprenedoria, autodisciplina, sentit crític, responsabilitat, curiositat, interès, plaer per aprendre i creativitat en l'aprenentatge.
c) Adquirir habilitats per mantenir i millorar el clima de convivència i per prevenir i gestionar de forma positiva els conflictes, tant en l'àmbit familiar com en l'àmbit escolar i social.
d) Respectar el dret a la diferència de les persones i debatre críticament les diferències culturals i religioses des d'una perspectiva intercultural.
e) Adquirir autonomia personal i elaborar una imatge positiva i equilibrada d'un mateix per afavorir la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones i la no-discriminació de persones amb discapacitats; defensar l'aplicació dels drets humans en tots els àmbits de la vida personal i social, sense cap tipus de discriminació per raó de naixement, raça, sexe, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.
f) Desenvolupar les competències lingüístiques bàsiques tant en llengua

catalana, com en llengua castellana i, si escau, en aranès, per poder-se comunicar de manera eficaç oralment i per escrit.
g) Valorar la lectura, i l'hàbit lector, com una activitat bàsica per assolir objectius personals i participar en els temps de lectura que proposi el centre dins l'horari lectiu.
h) Adquirir, almenys en una llengua estrangera, la competència comunicativa bàsica que permeti expressar i comprendre missatges senzills i comunicar-se amb els altres en situacions quotidianes.
i) Desenvolupar les competències matemàtiques bàsiques, iniciar-se en la resolució de problemes que requereixin la realització d'operacions elementals de càlcul, coneixements geomètrics i estimacions, i ser capaç d'aplicar-les a les situacions de la vida quotidiana.
j) Conèixer, valorar i estimar l'entorn natural, social i cultural més proper, reforçant així el sentiment de pertinença i arrelament al país i la capacitat d'extrapolar aquests coneixements a altres entorns i al món en general; comprendre, a partir de l'observació de fets i fenòmens senzills, els principals mecanismes que regeixen aquest entorn per tal de ser capaç de prendre compromisos responsables per mantenir-lo o introduir elements de millora.
k) Utilitzar diferents representacions i expressions artístiques i iniciar-se en la construcció de propostes visuals.

l) Desenvolupar les competències digitals per a la construcció i expressió dels aprenentatges adequats a l'edat.

m) Desenvolupar les capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en la manera de relacionar-se amb els altres, i aquelles que fomentin la igualtat de gènere, així com una actitud contrària a la violència i als prejudicis de qualsevol mena.

n) Valorar la importància de la higiene i de la salut, acceptar el propi cos i el dels altres, respectar les diferències i utilitzar l'educació física per afavorir el desenvolupament personal i social.

o) Adquirir els elements bàsics d'una correcta educació vial i les actituds de respecte que afavoreixin la prevenció d'accidents de trànsit.

p) Aplicar, en contextos diversos, els diferents coneixements adquirits i els recursos propis, a fi de resoldre de manera creativa problemes, situacions personals i necessitats de la vida quotidiana.

Font: Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya (2015)

Annex 5 – Objectius d’Educació Secundària – Currículum Educació Secundària

a) Assumir amb responsabilitat els seus deures i exercir els seus drets respecte als altres, entendre el valor del diàleg, de la cooperació, de la solidaritat, del respecte als drets humans com a valors bàsics per a una ciutadania democràtica.
b) Desenvolupar i consolidar hàbits d’esforç, d’estudi, de treball individual i cooperatiu i de disciplina com a base indispensable per a un aprenentatge eficaç i per aconseguir un desenvolupament personal equilibrat.
c) Valorar i respectar la diferència de sexes i la igualtat de drets i oportunitats entre ells. Rebutjar els estereotips que suposin discriminació entre homes i dones.
d) Enfortir les capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i amb la relació amb els altres, i rebutjar la violència, els prejudicis de qualsevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre els conflictes pacíficament.
e) Desenvolupar l’esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.
f) Conèixer, valorar i respectar els valors bàsics i la manera de viure de la pròpia cultura i d’altres cultures, i respectar-ne el patrimoni artístic i cultural.
g) Identificar com a pròpies les característiques històriques, culturals, geogràfiques i socials de la societat catalana i progressar en el sentiment de pertinença al país.
h) Comprendre i expressar amb correcció, oralment i per escrit, textos i missatges complexos en llengua catalana, en llengua castellana i, si escau, en aranès i

consolidar hàbits de lectura i comunicació empàtica. Iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de la literatura.
i) Comprendre i expressar-se de manera apropiada en una o més llengües estrangeres.
j) Desenvolupar habilitats bàsiques en l'ús de fonts d'informació diverses, especialment en el camp de les tecnologies, per saber seleccionar, organitzar i interpretar la informació amb sentit crític.
k) Comprendre que el coneixement científic és un saber integrat que s'estructura en diverses disciplines, i conèixer i aplicar els mètodes de la ciència per identificar els problemes propis de cada àmbit per a la seva resolució i presa de decisions.
l) Adquirir coneixements bàsics que capacitin per a l'exercici d'activitats professionals i alhora facilitin el pas del món educatiu al món laboral.
m) Gaudir i respectar la creació artística i comprendre els llenguatges de les diferents manifestacions artístiques i utilitzar diversos mitjans d'expressió i representació.
n) Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum i el medi ambient, i contribuir-ne a la conservació i millora.
o) Conèixer i acceptar el funcionament del propi cos i el dels altres, respectar les diferències, afermar els hàbits de salut i incorporar la pràctica de l'activitat física i l'esport a la vida quotidiana per afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seva diversitat.

Annex 6 – Investigació qualitativa

1 – “L’investigador observa esdeveniments ordinaris i activitats quotidianes tal i com passa en els seus ambients naturals.”
2 – “Està directament involucrat amb les persones que estudia i amb les seves experiències personals”
3 – “Adquireix un punt de vista intern (des de dins del fenomen), encara que manté una perspectiva analítica o una distància específica com a observador extern.”
4 – “Utilitza diverses tècniques d’investigació i habilitats socials de una manera flexible, d’acord amb els requeriments de la situació”
5 – “Produeix dades en forma de notes extenses, diagrames, mapes o quadres humans per generar descripcions bastant detallades.”
6 – “Segueix una perspectiva holística (els fenòmens s’entenen com un tot i no com parts)
7 – “Entén als membres que són estudiats i desenvolupa empatia cap a ells; no només registra fets objectius.”
8 – “Mantén una doble perspectiva: analitza els aspectes explícits, consistents i manifestos, així com aquells implícits, inconscients i subjacents. En aquest sentit, la realitat subjectiva en si mateixa és l’objecte d’estudi.”
9 – “Observa els processos sense interrompre, alterar o imposar un punt de vista extern, sinó tal i com son percebudes pels actors del sistema social.”

10 – “És capaç de conduir la paradoxa, la incertesa, dilemes ètics i ambigüitat.”

Font: Neuman, 1994

Annex 7 – Consells per millorar la transició educativa a la Secundària**1- Parli amb el tutor com a mínim una vegada al mes.**

Amb aquesta acció podrem saber si l'infant s'està adaptant correctament, si s'integra amb els companys i si presenta dificultats d'aprenentatge. La comunicació família-tutor és clau perquè les famílies es puguin comunicar, amb coneixement de causa, amb el seus fills. Isorna diu que és important mantenir una actitud positiva cap al centre, ja que d'aquesta manera es convertirà en un millor entorn per l'infant.

2- Ajudi al seu fill/a a crear un mètode d'estudi

El fet de no tenir un mètode d'estudi eficient, pot fer que l'infant senti que està perdent el temps, per això, cal donar eines i consells d'organització, entre l'institut i la família, perquè aquest no es frustri i aconsegueixi tenir una visió global de les diferents assignatures, no centrar-se en casos concrets, memoritzar-los i oblidar-los.

3- Estableix-li un horari d'estudi diari

Un dels problemes dels estudiants en aquesta etapa és la desorganització, per aquest motiu, cal establir unes hores d'estudi diàries que es perpetuïn en el temps, ja que d'aquesta manera, encara que l'infant no tingui deures, podrà dedicar aquest temps a avançar altres tasques relacionades amb l'institut.

4- Ajuda'l a crear i mantenir l'habitació d'estudi: Sempre el mateix

El fet de tenir un espai per estudiar l'ajudarà a crear hàbits d'estudi. Aquest haurà de ser tranquil i silenciós, lluny d'estímul diversos que el puguin distreure com la televisió, la ràdio, les converses familiars, entre d'altres. També caldrà un ambient agradable: Temperatura d'entre 17° - 20°. Llum d'intensitat agradable que no produeixi ombres i que no impacti directament als ulls de l'infant. Assegurar un espai ben ventilat, ja que

un ambient carregat facilita l'aparició de la fatiga. Tenir una cadira que ofereixi una postura còmode i una distància una distància ull-llibre de 35 cm aproximadament. I per acabar, al voltant de la taula cal una estanteria on l'infant pugui ordenar, classificar i arxivar tot el seu material relacionat amb els estudis.

5- Intenti inculcar les claus de l'estudi eficaç

Cal donar eines perquè l'infant s'adhereixi de valors com la continuïtat en la tasca i concentració, atenció a les aportacions de classe, paciència, temps de dedicació, pràctica i esforç per superar les diverses dificultats.

6- Intenti passar el major temps possible amb el seu fill/a

És important escoltar els pensaments, sentiments, pors i preocupacions dels infants, d'aquesta manera podrem ajudar-los en la gestió d'aquests. A part, cal dir que els infants que tenen una bona relació amb les seves famílies, per norma general, pateixen menys problemes d'adaptació a les noves situacions.

7- Parli de sexualitat amb el seu fill/a

Cal parlar de temes de sexualitat i afectivitat amb els fills, encara que a vegades pugui provocar una situació incòmode o complicada. En cas contrari, ens exposem a que els infants ho resolguin per ells mateixos i en treguin conclusions pròpies que poden ser confuses, mal enteses o fins i tot equivocades. Per parlar de sexualitat es recomana un ambient obert i sense por a equivocar-se, ja que si la família no coneix la resposta sempre la pot buscar juntament amb l'infant.

8- Si el seu fill pateix abús escolar o "bullying"

Per començar, cal conèixer tota una sèrie de signes o comportament que l'infant pot desenvolupar a conseqüència d'estar patint una situació d'abús

o bullying: Problemes per dormir o malsons, baixada sobtada del rendiment acadèmic, comportament estrany o esmunyedís, fingir malalties per no anar a l'escola, talls, cops i/o esgarrapades freqüents i pèrdua de diners o material escolar. En cas de trobar-se en aquesta situació es pot actuar de diverses maneres, però en termes generals es recomana parlar amb l'infant, fent així que es desfogui. Posar-se en contacte amb el centre: tutor/a i direcció. Transmetre calma, determinació i positivisme a l'infant i no agressivitat i venjança, això podria empitjorar la situació. I si es perllonga en el temps i/o s'arriba a una lesió important, la família es pot posar en contacte amb un advocat i denunciar-ho a la policia, ja que l'abús escolar és un delictes.

9- Consells per pares dels fills/es que realitzen abús

En aquest cas, els consells a la família varien respecte l'abusat, però segueixen centrats en la comunicació i l'apropament. L'autor recomana investigar les raons que han portat a l'infant a abusar. Parlar amb professionals per traçar un pla d'acció conjunt. Demanar ajuda i recollir informació sobre tot allò que fa l'infant. Establir un canal de confiança amb el seu fill/a perquè es senti escoltat i recolzat. Canalitzar les possibles conductes agressives de l'infant a través de l'esport de competició. Deixar molt clar que les conductes agressives, en cap cas, estan recolzades per la família i deixar clar què passarà si l'abús es sistematitza.

10- Si el seu fill/a fos un espectador

En aquest cas l'infant pot ser un espectador d'una situació d'abús sense donar-se'n compte, ja que en moltes ocasions, quan es viu en un clima d'agressió constant, s'acaba normalitzant la situació i s'acaba sent còmplice i/o encobrint als agressors. Com a família, cal transmetre que no s'ha de ser tolerant amb els maltractaments i que si es dona una situació, l'infant pot parlar amb els companys i denunciar la situació al professorat.

Font: Adaptat de Isorna (2013)